

Aktørbeskrivelser for kommunal sektor

Kommunale arkivskapere
etter 1965

© Interkommunalt arkiv i Hordaland IKS 2022

Interkommunalt arkiv i Hordaland
Kalfarveien 82
5022 Bergen
www.ikah.no

Redaksjon: Theresa Rosell-Helland, Lars Fivelstad Smaaberg, Jørn Harald Grov, Sverre Fekjan, Linn Nodland, Elisabeth Rydland Eide, Einar Eide Skogseth, Erika Eidslott, Bengt Helland Eliassen, Inge Vikane, Anders Fylling, Aina Vindenes, Adisa Zvekić, Elizabeth Skråmestø, Hermund Emil Eide, Vilde Torp Råbu, Kristoffer Oma-Sletten og Oda Nilsen Brekke.
Redaktør: Thea Henriette Skjåk Nielsen
Trykk: A7 Print Bergen

ISBN: 978-82-92076-12-5

Prosjektet er finansiert av Arkiverket og Interkommunalt arkiv i Hordaland.

INNHold

Sentraladministrasjon

Arbeidsmiljøutvalget	6
Tilsettingsutvalget	7
Likestillingsutvalget	8
Administrasjonsutvalget	9
Lønn, personal og økonomi	10
Bedrifthelsetjenesten	11
Generalplannemnda	12
Kommuneplannemnda	13
Forretningsutvalget	14
Eierutvalget	15
Sentralarkivet	16
Kontrollutvalget	17
Klagenemnda	18
EDB-utvalget	19

Økonomiforvaltning

Kommunale skatteutvalg	20
Eiendomsskattekontoret	21
Legatstyret	22

Kirke og kultur

Kulturstyret	23
Kulturvernemnda	24
Hoveutvalget for kultur	25
Utvalget for kultur, idrett og fritid	26
Kommunale fritidsklubber	27
Ungdomsrådet	28

Undervisning

Studienemnda	29
Voksenopplæringen	30
Hovedutvalget for undervisning	31
Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT)	32
Utvalget for oppvekst, levekår, kultur og fritid	33
Musikk- og kulturskolen	34

Tekniske oppgaver	
Teknisk etat	35
Hovedutvalget for teknisk sektor	36
Trafikkrådet	37
Samferdselsutvalget	38
Planutvalget (Plan- og bygningsutvalget)	39
Utvalget for plan og utvikling	40
Nærings- og ressursforvaltning	
Kommunale næringsfond	41
Kommuneskog	42
Naturressursutvalget	43
Sosial oppgaver	
Sosialstyret	44
Hovedutvalget for helse og sosial	45
Utvalget for helse, sosial og omsorg	46
Eldrerådet	47
Rådet for personer med funksjonsnedsettelse	48
Innvandrerådet	49
Barnehagenemnda	50
Hjemmesykepleien	51
Kommunale bofellesskap	52
Inntaksnemnda	53
Helsestasjonen	54
Kommunelegen	55
Kommunepsykologen	56
Psykisk helsetjeneste	57
Fysio- og ergoterapitjenesten	58
Legevakten	59
Logopedtjenesten	60
Flyktningkontoret	61
Arbeids- og velferdsetaten (NAV)	62
Klientutvalget	63
Utekontakten	64
Barnevernet	65
Litteraturhenvisning	66

FORORD

I desember 2019 mottok IKA Hordaland utviklingsmidler fra Arkivverket til prosjektet Standardisering av aktørbeskrivelse for kommunal sektor. Prosjektet bygger videre på arbeidet til Liv Mykland og Kjell Olav Masdalen, som med boka *Administrasjonshistorie og arkivkunnskap (1969)* redegjorde for og presenterte kommunalt arkivmateriale fra perioden fram til midten av 1960-tallet. Resultatet av prosjektet ble et hefte med standardiserte beskrivelser av 20 arkivskapere fra kommunal sektor.

Positive tilbakemeldinger fra andre kommunale arkivinstitusjoner og egen nytteverdi av prosjektresultatet motiverte oss til å søke om nye prosjektmidler fra Arkivverket i 2020 og 2021. Begge søknadene ble innvilget. I dette heftet finner du resultatet av arbeidet vi har gjort gjennom tre år – til sammen 60 beskrivelser av kommunale arkivskapere fra perioden etter 1965. Utvalget er gjort blant små og store aktører fra arkivskaperkategoriene sentraladministrasjon, økonomiforvaltning, kirke og kultur, undervisning, sosiale oppgaver, tekniske oppgaver og nærings- og ressursforvaltning.

Beskrivelsene følger anbefalingene til aktørbeskrivelse som ble utarbeidet gjennom KAISA-prosjektet. Dette er en veletablert standard blant kommunale arkivinstitusjoner som bygger på praksis ved ulike kommunale arkivinstitusjoner, samt StandArks tabell for samfunnsplassering.

Resultatet av prosjektet vårt tilrettelegger for mer effektiv formidling og forskning på flere områder. Vi har kartlagt ulike kommunale arkivskapere og hvordan etatsstrukturen har endret seg over tid. Denne kartleggingen gjør det enklere å følge kommunalt ansvar og oppgaver gjennom tidene. Beskrivelsene er korte faktaorienterte tekster som er utviklet med tanke på bruk på Arkivportalen. Dette bidrar til å skape brukervennlige informasjons- og publiseringskanaler for arkiv, som igjen vil resultere i at flere tar i bruk kommunalt arkivmateriale.

Vi håper arbeidet vårt vil være til nytte og glede for alle brukere av kommunale arkiv.

Thea H.S Nielsen

Thea Henriette Skjåk Nielsen
Bergen, 31. september 2022

Arbeidsmiljøutvalget

Arbeidsmiljøutvalget ble opprettet med hjemmel i § 23 av arbeidsmiljøloven av 4. februar 1977. Arbeidsmiljøloven var en videreføring av tidligere arbeidsvernlover, og skulle sikre at arbeidsmiljøet ble ivaretatt utover minstekravet. Det har siden 1977 vært vedtatt en rekke større og mindre endringer i loven som har bidratt til å styrke arbeidstakernes rettigheter.¹

Arbeidsmiljøutvalget erstattet de tidligere verneutvalgene, som var sammensatt av verneombud og representanter fra arbeidsgiver.² Det er pålagt å ha arbeidsmiljøutvalg i virksomheter med minst 50 ansatte. Her skal arbeidsgiver, bedriftshelsetjenesten og arbeidstaker være representert. Arbeidsmiljøutvalget er underlagt Arbeidstilsynet. I kommunen fungerer arbeidsmiljøutvalget som et rådgivende organ med ansvar for å sikre at arbeidsmiljølovgivningen blir overholdt.³

Arbeidsgiver og arbeidstaker skal ha like mange representanter, og leder for utvalget velges vekselvis mellom representanter fra arbeidsgiver og arbeidstaker. Representanter fra bedriftshelsetjenesten har ingen avgjørelsesmyndighet i utvalget. Arbeidsmiljøutvalget er ansvarlig for å sikre et forsvarlig og trygt arbeidsmiljø i virksomheten. Dette innebærer å delta i planlegging av verne- og miljøarbeidet, samt følge opp spørsmål knyttet til arbeidstakernes sikkerhet, helse og velferd. Utvalget skal behandle saker om bedriftshelsetjeneste og vernetjeneste, spørsmål om opplæring og opplysningsvirksomhet og helse- og velferdsmessige spørsmål relatert til arbeidstid.

Arbeidsmiljøutvalget tar opp saker på eget initiativ eller på initiativ fra verneombudet.⁴

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker.

1 Friberg, *Arbeidsmiljøloven* (Tanum-Norli, 1983), s. 4, 10 og 23.

2 Mykland, *Administrasjonshistorie og arkivkunnskap: kommunene* (Universitetsforlaget, 1987), s. 201.

3 Lov 2020-03-20-8 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven).

4 *Ibid.*

Tilsettingsutvalget

Tilsettingsutvalgets hjemmel var å følge regler i en ansettelsesprosess.⁵ Dette ble knyttet til Hovedavtalens § 13-3 som åpner for at kommunen skal kunne opprette tilsettingsutvalg. I dag blir dette dekket av forvaltningsloven.⁶

Utvalget blir opprettet fast eller ved behov. Det saklige arbeidsområdet er ansettelsesprosesser i de enkelte kommunene. De sentrale oppgavene er å sikre at det ikke blir begått formelle feil i ansettelsesprosesser.

Tilsettingsutvalget er underordnet og blir ofte utpekt av kommunestyret. Tilsettingsutvalg består av etatsjef, rådmann og en arbeidstakerrepresentant. Arbeidstakerrepresentanten velger igjen representanter innenfor de arbeidsområdene utvalget skal dekke, som f.eks. skole, barnehage, helse og omsorg og sosialetaten.⁷ I kommuner uten tilsettingsutvalg, blir disse arbeidsoppgavene normalt forvaltet av administrasjonsutvalget.

Tilsettingsutvalget har som oppgave å sikre at kandidater ikke blir forbigått eller diskriminert på bakgrunn av kjønn eller etnisitet under ansettelsesprosesser, eller at det foreligger inhabilitet. Etter likestillingsloven av 1978 fikk særlig kjønn og kjønnkvotering relevans.⁸ I tillegg skal utvalget sikre at eventuelle krav til kompetanse og utdanning blir dekket.

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker og referatsprotokoller

5 Frydenberg, *Kommuneloven: førstehjelp for saksbehandlere* (Kommuneforlaget, 1995).

6 Kommunesektorens organisasjon, *Kommunenes personalhåndbok* (Oslo: KF, 2020).

7 Austevoll kommune. Tilsetjingsutvalet/tilsetjingsrådet.

8 Halsaa, *Ingen heksekunst* (Likestillingsrådet, 1989).

Arkivskaperkategori	Sentraladministrasjon
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Frittstående organ
Forvaltningsområde	Helse og sosialsaker

Arkivskaperkategori	Sentraladministrasjon
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Sentrale organer
Forvaltningsområde	Sentral myndighet

Likestillingsutvalget

Likestillingsutvalgets overordnede hjemmel var likestillingsloven av 9. juni 1978. Loven forpliktet det offentlige til å aktivt jobbe for likestilling, med et særlig mål om å bedre kvinners stilling.⁹ I praksis ville dette si at alle offentlige ansatte og ledere i både stat, fylkeskommuner og kommuner hadde ansvar for likestillingsarbeidet innenfor sitt felt. Likestillingsutvalg ble opprettet i kommunene for å forvalte kommunens likestillingsoppgaver overfor arbeidstaker, publikum og de folkevalgte.¹⁰ Utvalget er underordnet kommunestyret og formannskapet.

Fra 1982 gjaldt Forsynings- og administrasjonsdepartementet sine framlegg til retningslinjer. Likestillingsutvalget skal sammensettes av medlemmer og varamedlemmer som velges av kommunestyret eller formannskapet. Etter regler i fjerde ledd i likestillingsloven § 21 skal kommunene og fylkeskommunene sende inn rapporter til Likestillingsombudet om utvalg som har blitt oppnevnt eller valgt.¹¹

I et sluttnotat om likestillingsarbeid i 1990-årene konkretiserte Tenkegruppen, bestående av Likestillingsrådet, KS og Barne- og familiedepartementet, hvilke likestillingsoppgaver kommunene hadde. Overfor arbeidstakere ble spørsmål om likelønn og flere kvinnelige ledere vektlagt. Videre ble likestillingsfremmende arbeid i skolesektor, helse- og sosialsektor, kultursektor og teknisk sektor trukket fram.

Likestillingslovens § 21 fra 1988 lovfestet at minst 40 % av begge kjønn skulle være representert i alle offentlige utvalg. Kommunestyret vedtok rammene for utvalgenes virksomhet. Ikke alle kommuner har egne likestillingsutvalg. I noen kommuner blir disse oppgavene ivaretatt av andre instanser.¹²

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker og referatsprotokoller.

9 Lov 1978-06-09-45 om likestilling mellom kjønnene (likestillingsloven).

10 Halsaa, *Ingen heksekunst* (Likestillingsrådet, 1989).

11 *Ibid.*

12 NOU (1995: 15) Et apparat for likestilling, s. 15.

Arkivskaperkategori	Sentraladministrasjon
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Frittstående organer
Forvaltningsområde	Justis- og politisaker, rettspleie, forhold til andre forvaltningsområder

Administrasjonsutvalget

Administrasjonsutvalget ble opprettet med hjemmel i § 25 i kommunestyreloven av 12. november 1954.¹³ Utvalget var et resultat av KS sin evaluering av nemndstrukturen i norske kommuner fra 1977. Evalueringen førte til at antall nemnder i kommunen ble redusert og erstattet av fem utvalg som gjenspeilet hovedområdene for kommunal sektor: administrasjon, undervisning, helse og sosial, kultur og teknisk sektor.¹⁴

For å avlaste formannskapet, og som et resultat av at kommunene i større grad engasjerte seg i personalspørsmål, hadde de fleste kommuner opprettet egne administrasjonsutvalg på et tidligere tidspunkt, men da som en frivillig ordning.¹⁵ Administrasjonsutvalget var hovedutvalg for kommunens interne administrasjon og er underordnet kommunestyret. Utvalget fattet vedtak innenfor budsjettets rammer og etter de retningslinjer som var fastsatt i lov, i medhold av lov eller vedtatt av formannskap og kommunestyre. Utvalget skulle bestå av minst syv medlemmer der fem var valgt av kommunestyret og to av og mellom arbeidstakerorganisasjonene etter forholdstallsprinsippet.¹⁶

Kommuneloven av 1992 stadfestet at administrasjonsutvalget kunne erstattes med andre ordninger dersom forslaget fikk tilslutning fra minst $\frac{3}{4}$ av de ansatte. I motsetning til tidligere reglement for administrasjonsutvalget fastslo ikke loven antall medlemmer, men opprettholdt kravet om at flertallet av representantene skulle være fra kommunen.¹⁷

Administrasjonsutvalget sitt arbeid har vært knyttet til kommunens arbeidsgiverfunksjon. Utvalget behandler saker om ansettelse, endring og omgjørelse av stillinger og søknader om permisjon. Administrasjonsutvalget har videre hatt ansvar for å vedta retningslinjer og instruksjoner for ansettelse og rekruttering og for å utarbeide personalpolitiske retningslinjer for reglement, rutiner og instruksjoner.

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker og referatsprotokoller.

13 Norske kommuners sentralforbund, *Administrasjonsutvalg* (Kommuneforlaget, 1987), s. 40-41.

14 Stigen, «Hvorfor politiske utval og komiteer under kommunestyret.» *Regjeringen.no*.

15 NOU (1974: 60) Ansattes medbestemmelse i offentlig virksomhet, s. 41.

16 Norske kommuners sentralforbund, *Administrasjonsutvalg* (Kommuneforlaget, 1987), s. 40-41.

17 Lov 1992-09-25-107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

Arkivskaperkategori	Sentraladministrasjon
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Sentrale organer
Forvaltningsområde	Sentral myndighet

Lønn, personal og økonomi

Lønn, personal og økonomi har som oppgave å være rådgiver innenfor lønn og personal-områder¹⁸ og har hjemmel i arbeidsmiljøloven av 17.06.2005. Arbeidsmiljøloven skal sikre et arbeidsmiljø som gir grunnlag for en helsefremmende og meningsfylt arbeidssituasjon, sikre trygge ansettelsesforhold, nødvendige tilretteleggelser og likestilling, og skape et inkluderende arbeidsliv.¹⁹

Lønn, personal og økonomi er en avdeling i kommunens administrasjon, og har overtatt flere av oppgavene som tidligere tilfalt administrasjonsutvalget. Avdelingene er ulikt organisert i kommunene, og både navn, oppgaver og antall ansatte kan variere. Avdelingen har som regel administrativ styring som sitt ansvarsområde, og oppgavene de utfører er knyttet til personalpolitikk, oppfølging av lovverk, ansettelse, overordnet lønnspolitikk, lønnsutbetaling, opplæring og kompetanseheving.²⁰ Lønn, personal og økonomi skal videre gi råd i saker som omhandler ferie, pensjon, personalforsikring, sykefravær, rekruttering og arbeidsmiljø.²¹

Avdelingene kan også utføre oppgaver knyttet til kommuneregnskap, skatteregnskap, fondsforvaltning og innkreving av kommunale skatter og avgifter.²²

Lønn, personal og økonomi har ofte tett samarbeid med hovedverneombudet og hovedtillitsvalgte i kommunen.²³

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møteprotokoller, kopibøker, postjournaler saksarkiv, personalmapper og regnskap.

18 Etne kommune, «Lønn og personal.»

19 Lov 2005-06-17-62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven).

20 Hustadvik kommune, «Lønn og personal.»

21 Etne kommune, «Lønn og personal.»

22 Aure kommune, «Lønn, økonomi og personal.»

23 Stord kommune, «Løn og personal.»

Bedriftshelsetjenesten

Som arbeidsgiver har kommuner ansvar for at arbeidsmiljøet i kommunen er godt. Jamfør § 13-1 i forskrift om organisering, ledelse og medvirkning er kommuner pålagt å ha en godkjent bedriftshelsetjeneste knyttet til seg for deler av virksomheten. Dette gjelder blant annet arbeidstakere som jobber med undervisning, helse- og omsorgstjenester og brannvern. Mange kommuner velger likevel å ha langt flere av sine ansatte innmeldt i bedriftshelsetjenesten.²⁴

Bedriftshelsetjenesten har sine røtter i bedriftslegeordningen fra 1943, som hadde som formål å fremme hygien på arbeidsplassen og verne om den fysiske og psykososiale helsen til sine ansatte. Etter at forhandlinger mellom LO, NAF og Den norske lægeforening om bedriftslegeordningens sammensetning endret ordningen navn til bedriftshelsetjenesten i 1975.²⁵

Bedriftshelsetjenesten skal bistå kommunen med å sikre et godt og trygt arbeidsmiljø for sine ansatte. Dette innebære å kartlegge arbeidsmiljøet, planlegge fysiske og organisatoriske endringer og utarbeide internkontroll i helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet. Områder bedriftshelsetjenesten skal bistå i er sykefraværarbeid, kurs og opplæring i HMS, ergonomi, helsekontroller, samarbeidsmøter og planarbeid. Bedriftshelsetjenesten skal også ha en rådgivende funksjon i arbeidsmiljøspørsmål for ledere og ansatte.²⁶ Alle bedriftshelsetjenester skal være godkjent av Arbeidstilsynet.²⁷

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker, kopibøker, postjournaler, klientmapper, skademeldinger og HMS-håndbøker.

24 Arbeidstilsynet, «§ 13-1. Plikt til å knytte bedriftshelsetjeneste til virksomheten.»

25 Sosialdepartementet, *Sosial trygghet i Norge* (Universitetsforlaget, 1978).

26 Harstad kommune, «Bedriftshelsetjeneste for Harstad kommune» og Midt-Telemark kommune, «Bedriftshelsetjeneste i Midt-Telemark kommune.»

27 Arbeidstilsynet, «§ 13-1. Plikt til å knytte bedriftshelsetjeneste til virksomheten.»

Arkivskaperkategori	Sentraladministrasjonen
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Finanser, økonomi, statistikk, folkeregister

Arkivskaperkategori	Sentraladministrasjon
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Bedrift
Forvaltningsnivå	Ubestemt, ukjent
Forvaltningsområde	Helse og sosialsaker

Generalplannemnda

Etter § 20 nr. 3 i bygningsloven av 18. juni 1965 kunne kommunestyret velge en generalplannemnd som skulle utarbeide forslag til generalplaner.²⁸ Generalplanen er knyttet til arealbruk og skal «angi hovedtrekkene i grunnutnyttelsen og løsningen av spørsmål om tiltak til dekking av allmenne behov innenfor kommunens område».²⁹ Generalplanen fungerer som en veileder ved utarbeidelsen av reguleringsplaner.

Generalplannemnda var underlagt kommunestyret og besto av minst tre av kommunestyrets medlemmer. Kommunestyret skulle sørge for at plan- og bygningslovgivningen ble fulgt opp i kommunen. Det vedtok kommunal planstrategi, kommuneplan og reguleringsplan, opprettet nemnder og traff nødvendige tiltak.³⁰ Bygningsloven krevde at det ble utarbeidet en generalplan i alle kommuner. Opprettelsen av en generalplannemnd var av valgfri karakter og i flere kommuner ble generalplanarbeidet lagt til teknisk etat eller formannskapet.³¹

Med vedtakelsen av ny plan- og bygningslov i 1985 ble generalplanen erstattet av kommuneplanen.³² Mens generalplanen ble oppfattet mer som en samlet plan for fremtidig arealbruk i kommunen fikk den nye kommuneplanen et bredere omfang idet den skulle gi retningslinjer for all kommunal virksomhet.³³

Generalplannemnda utarbeidet arealplaner for byggeområder, jord- eller skogbruksområder, naturområder, trafikklinjler og andre kommunikasjonsanlegg og så på løsninger for vann- og kloakkspørsmål. Som rådgivende organ hadde ikke generalplannemnda myndighet til å gi påbud til bygningsrådet i forbindelse med utbygging av reguleringsplaner.³⁴

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker og saksarkiv.

28 Norske kommuners sentralforbund, *Hovedutvalg - teknisk sektor* (Kommuneforlaget, 1983), s. 32.

29 Schulze, *Bygningsloven og bygningsforskriftene i praksis* (Tanum-Norli, 1973), s. 74.

30 Lov-2008-06-27-71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan og bygningsloven).

31 NOU (1982: 38) *Nemnder på kommuneplan*.

32 *Store norske leksikon* s.v. «generalplan» av Harald Benestad Anderssen.

33 Norske kommuners sentralforbund, *Hovedutvalg - teknisk sektor* (Kommuneforlaget, 1983), s. 14.

34 Schulze, *Bygningsloven og bygningsforskriftene i praksis* (Tanum-Norli, 1973), s. 73-75.

Arkivskaperkategori	Sentraladministrasjon
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Sentrale organer
Forvaltningsområde	Næringsliv, kommunikasjon, ressurs, miljøforvaltning, tekniske oppgaver

Kommuneplannemnda

Ifølge plan- og bygningsloven av 27. juni 2008 § 11-1 skal kommunen ha en samlet kommuneplan. Kommuneplanen er den viktigste overordnede planen til kommunen, og skal inneholde langsiktige mål for kommunens utvikling. Kommuneplanen vedtas av kommunestyret.³⁵

Kommuneplanen avløste den tidligere generalplanen da plan- og bygningsloven av 1985 ble vedtatt. Mens generalplanen hovedsakelig omhandlet utnyttelse av areal i kommunen skulle kommuneplanen gi retningslinjer for all kommunal virksomhet. I likhet med generalplanen skulle utarbeidelsen av kommuneplanen utføres av en egen nemnd eller et utvalg. I dag er det større variasjon mellom kommunene om hvordan de organiserer arbeidet.³⁶

Kommuneplannemnda skulle jf. 20-1 av plan- og bygningsloven av 1985 utarbeide en kommuneplan bestående av to deler: en langsiktig plan og en kortsiktig plan. Mens den kortsiktige planen beskrev et samordnet handlingsprogram for sektorens virksomhet de nærmeste årene, skulle den langsiktige planen inneholde: «mål for utviklingen i kommunen, retningslinjer for sektorens planlegging og en arealdel for forvaltningen av arealer og andre naturressurser.»³⁷

Med plan- og bygningsloven av 2008 ble kravene til kommuneplanens innhold endret, og i dag skal den omfatte en samfunnsdel og en arealdel.³⁸

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker, planhefter, kart og tegninger.

35 Lov 2008-06-27-71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven).

36 Norske kommuners sentralforbund, *Hovedutvalg - teknisk sektor* (Kommuneforlaget, 1983), s. 14 og 32.

37 Lov 1985-06-14-77 om plan og bygningslov (plan og bygningsloven - plbl.).

38 *Store norske leksikon*, s.v. «kommuneplan» av Helene Falch Fladmark.

Arkivskaperkategori	Sentraladministrasjon
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Sentrale organer
Forvaltningsområde	Næringsliv, kommunikasjon, ressurs, miljøforvaltning, tekniske oppgaver

Forretningsutvalget

Forretningsutvalget er opprettet med hjemmel i § 5-7 i kommuneloven av 22. juni 2018. Loven åpner opp for at det enkelte kommunestyret skal kunne opprette utvalg for kommunale formål, og for deler av den kommunale virksomheten.³⁹

Forretningsutvalget er underlagt kommunestyret som velger leder, nestleder og medlemmer til utvalget.⁴⁰ Lederen for forretningsutvalget er som regel ordføreren.⁴¹ Utvalget velges i det konstituerende kommunestyret og skal ha minst tre medlemmer.⁴² Disse velges for den kommunale valgperioden.⁴³ Forretningsutvalget blir kalt inn til møter når det er saker til behandling. Av hensyn til personvern eller tungtveiende offentlige interesser (jf. kommuneloven § 11-5) holdes møtene for lukkede dører.⁴⁴

Forretningsutvalget sitt ansvarsområde er kommunestyrets indre forhold. Utvalget har som overordnet oppgave å legge til rette for og samordne de ulike aktivitetene i kommunestyret. Det skal følge opp forhold knyttet til de folkevalgte arbeidsvilkår og se til at innkomne saker blir fordelt til kommunestyrets organer.⁴⁵ Utvalget sine oppgaver vil variere fra kommunene til kommune, men forretningsutvalg har som regel ansvar for kommunens sentrale representasjon, valgsaker, tilrådning av styrehonorar og innstilling av reglement.⁴⁶

Forretningsutvalget kan være kommunalt eller fylkeskommunalt.

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker.

39 Lov 2018-06-22-83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

40 *Ibid.*

41 Oslo kommune «Reglement for forretningsutvalget» og Steinskjer kommune «Reglementer for kommunestyre, formannskap, råd og utvalg.»

42 Oslo kommune «Reglement for forretningsutvalget.»

43 Lov 2018-06-22-83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

44 Oslo kommune, «Reglement for forretningsutvalget» og Steinskjer kommune, «Reglementer for kommunestyre, formannskap, råd og utvalg.»

45 Bergen kommune, «Forretningsutvalget» og Tromsø kommune, «Reglement for forretningsutvalget.»

46 Tromsø kommune, «Reglement for forretningsutvalget.»

Eierutvalget

Eierutvalget er opprettet med hjemmel i § 5-1(2) i kommuneloven av 22. juni 2018 og skal bidra til å sikre god politisk styring og kontroll over selskapene kommunen har eierskap i.⁴⁷

Eierutvalget er underlagt kommunestyret, som vedtar å opprette selskaper og foretak. Enkelte kommuner velger å delegerer myndighet som eierutvalg til formannskapet.⁴⁸ Utvalget skal holdes orientert i saker som omhandler kommunens eierinteresser, og har mulighet til å påvirke avgjørelser i denne type saker gjennom å komme med sine anbefalinger.⁴⁹

Eierutvalget har avgjørelsesmyndighet i saker som faller inn under ansvarsområdet sitt, men må samtidig operere innenfor rammene og retningslinjene som blir vedtatt av kommunestyret.⁵⁰ I kommuner hvor formannskapet er valgt som eierutvalg kan utvalget bli gitt innstillende myndighet. Utvalget fungerer som valgkomite for styret i det enkelte selskap, hvor styreleder foreslås på bakgrunn av kriteriene som framgår i Eiermeldingen.⁵¹

Utvalget skal med grunnlag i selskapenes avtaler og vedtekter utarbeide strategier og mål for kommunens selskaper. Dette innebærer å utvikle styringsdokumenter, som eierskapsmeldinger og eierstrategier. Utvalget skal videre se til at kommunens vedtatte eierskapsmelding blir fulgt opp, og at den oppdateres ved behov.⁵² Gjennom Eiermøter og befaringer skal eierutvalg sikre god dialog og kontakt mellom kommune og selskaper. Normalt arrangerer eierutvalget en årlig Eierdag i kommunestyret.⁵³

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møteprotokoller og saksarkiv.

47 Bærum kommune «Eierutvalget.»

48 Asker kommune «Eierskapsmelding» og Moss kommune «Eierskapsmelding Moss kommune.»

49 Asker kommune «Eierskapsmelding.»

50 Bærum kommune «Eierutvalget.»

51 Moss kommune «Eierskapsmelding Moss kommune.»

52 *Ibid.*

53 Bærum kommune «Eierutvalget» og Moss kommune «Eierskapsmelding Moss kommune.»

Arkivskaperkategori	Sentraladministrasjon
Samfunnssektor	Kommune / fylkeskommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Sentrale organer
Forvaltningsområde	Sentral myndighet

Arkivskaperkategori	Sentraladministrasjon
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Sentrale organer
Forvaltningsområde	Finanser, økonomi, statistikk og folkeregister

Sentralarkivet

Sentralarkivet kan betegne arkivtjenesten i en kommune, eller et felles saksarkiv for flere av kommunens arkivskapere. Organiseringen av arkivtjenesten går fram av arkivforskriften av 11. desember 1998, jf. § 2-1: «arkivarbeidet i eit offentleg organ skal som hovudregel utførast av ei eiga eining, ei arkivteneste, under dagleg leiing av ein arkivansvarleg. Arkivtenesta skal vere felles for organet» og «inngåande post skal leverast til arkivtenesta» jf. § 3-1.⁵⁴

Videre skal, jf. § 2-4: «Daglegarkivet vere sentralisert så langt dette er praktisk tenleg». Forskriften medførte også krav om standardisering av den elektroniske journalføringen og arkivsystemet, ved at «offentlege organ normalt (skal) nytte eit arkivsystem som følgjer krava i Noark-standardten», jf. § 2-9. Det ble også stilt krav til at offentlige organ skulle ha en arkivplan (jf. § 2-2), som skulle omfatte instruksar, regler og planer for arkivarbeidet.⁵⁵

Sentralarkivet er ikke selv en arkivskaper, men har ofte oppgaver som drifter kommunens dagligarkiv. Det omfatter blant annet postmottak, journalføring, oppfølging av saker og arkivering, detaljert beskrevet i arkivforskriften i § 3-1 – 3-8.

Ordningsen med sentralarkiv var etablert i noen kommuner flere år før forskriften ble gjort gjeldende.⁵⁶ Kommunene fikk sin egen arkivstandard KOARK, som senere ble slått sammen med den statlige til NOARK 4.⁵⁷ Innføringen av K-kodesystemet fra 1992 la også opp til et system som tilsvarte NOARK-standardten.⁵⁸ Arkivplanarbeid, som også standardiserte rutiner og arbeid for arkivtjenesten, pågikk også på denne tiden.⁵⁹

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel kopibøker og saksarkiv.

54 Forskrift 11. desember 1998 nr. 1193 om offentlege arkiv (arkivforskriften).

55 *Ibid.*

56 Osterøy kommune. Formannskapet «Møteinnkalling fra Rådmannen om innføring av felles saksarkiv og felles postmottak» og Alvdal kommune, «Arkivplan for Alvdal kommune.»

57 Fønnes, *Arkivhåndboken* (Oslo: Kommuneforlaget, 2008), s. 165.

58 Interkommunalt arkiv i Hordaland, «Innføring av K-kodar i kommunen», s. 18.

59 Interkommunalt arkiv i Hordaland, «Kurs i arkivplanlegging.»

Arkivskaperkategori	Sentraladministrasjon
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Sentrale organer
Forvaltningsområde	Sentral myndighet

Kontrollutvalget

Kontrollutvalget ble opprettet med hjemmel i § 77 kommuneloven av 25. september 1992. Loven satte krav til at kommunestyret skulle velge et kontrollutvalg for å «forestå det løpende tilsyn med den kommunale forvaltning». Kontrollutvalget var underlagt kommunestyret. Tidligere var det formannskapet som hadde tilsyns- og kontrollansvar for kommunen.⁶⁰ Med opprettelsen av kontrollutvalg skulle denne kontrollen være mest mulig uavhengig av politisk ledelse. Det ble derfor krav om at medlemmene ikke skulle ha bindinger til politisk ledelse eller administrasjonen. I forskrift om kontrollutvalg og revisjon fra 2004 ble det likevel krav om at minst ett av medlemmene i utvalget skulle være kommunestyremedlem.⁶¹

I kommuneloven fra 2018 er det videre krav om det skal være minst fem medlemmer i utvalget, samt at lederen av utvalget ikke kan være medlem av samme parti eller gruppe som ordføreren, jf. § 23-1. Ved forskriften i 2004 ble det tillegg stilt krav om at sekretariatsfunksjonen i utvalget ikke kunne utføres av kommunens administrasjon, eller av den som har revisjonsoppgaver for kommunen.⁶² Da loven ble innført kunne f.eks. kommunerevisjonen utføre denne sekretariatsfunksjonen for utvalget.⁶³ Kontrollutvalget skal føre kontroll med revisjonen av kommunens regnskaper, og at kommunens økonomiforvaltning er i tråd med gjeldende regelverk. Videre skal det gjennomføre forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet. I oppgavene inngår også å føre eierskapskontroll med dem som «utøver kommunens eierinteresser» jf. § 23-4.

Det er kontrollutvalgets oppgave å lage plan for hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.⁶⁴ Utvalget skal disponere et sekretariat til arbeidet, som blant annet gjør saksbehandling, iverksetter vedtak og ivaretar arkivfunksjonen.⁶⁵ Sekretariatsfunksjonen er i et stort flertall av kommunene organisert i form av interkommunale selskaper (IKS).⁶⁶

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker og saksarkiv.

60 Osterøy kommune. Formannskapet «Skriv om konsekvensene av innføring av ny kommunelov i 1992.»

61 Forskrift 15. juni 2004 nr. 905 om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner (Forskrift om kontrollutvalg i kommuner/fylkesk).

62 *Ibid.*

63 Osterøy kommune. Formannskapet «Skriv om konsekvensene av innføring av ny kommunelov i 1992.»

64 Lov 2018-06-22-83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

65 *Ibid.*

66 Deloitte «Evaluering. Kontrollutvalg og kontrollvalgssekretariat», s. 166.

Arkivskaperkategori	Sentraladministrasjon
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Frittstående organer
Forvaltningsområde	Justis- og politisaker, rettspleie, forhold til andre forvaltningsorgan

Klagenemnda

Klagenemnda er opprettet med hjemmel i § 28, andre ledd i forvaltningsloven av 10. februar 1967 og habilitetsreglene i kommuneloven av 25. september 1992 § 40 nr. 3 punkt c.⁶⁷ Klagenemnda skal fungere som en uavhengig instans ved å gi rettssubjektet anledning til å få etterprøvd sin sak. Etter forvaltningsloven § 28-34 skal klagen avgjøres av et annet forvaltningsorgan (klageinstansen) enn det som fattet det opprinnelige vedtaket.⁶⁸

I utgangspunktet er klagenemnda et organ som er opprettet av kommunestyret, men kommunestyret kan av praktiske grunner opprette klagenemnder for klagebehandling av enkeltvedtak.⁶⁹

I forbindelse med ny kommunelov av 1992 ble det gjort endringer i forvaltningsloven § 28 annet ledd som innebar en utvidelse av retten til å klage over enkeltvedtak fattet av kommunale og fylkeskommunale organer. Tidligere gjaldt klageretten bare vedtak etter særlover.⁷⁰

Klagenemnda skal ha minst tre medlemmer og bør ha medlemmer med juridisk kompetanse eller ha adgang til juridisk bistand ved behov. Klager som behandles av klagenemnda kan være enkeltvedtak vedrørende tildeling av barnehjemsplass og sykehjemsplass, etableringslån og ulike typer tilskudd. Klageretten omfatter ikke generelle vedtak eller forskrifter.⁷¹

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker med saksvedlegg.

67 Flølo, *Enkeltvedtak. Begrunnelse og klage* (Oslo: Kommuneforlaget, 1993), s. 23.

68 NOU (2019: 5) *Ny forvaltningslov: lov om saksbehandling i offentlig forvaltning*.

69 Flølo, *Enkeltvedtak. Begrunnelse og klage* (Oslo: Kommuneforlaget, 1993), s. 23.

70 Regjeringen «Veiledning om intern klage i kommuner og fylkeskommuner.»

71 Flølo, *Enkeltvedtak. Begrunnelse og klage* (Oslo: Kommuneforlaget, 1993), s. 24.

EDB-utvalget

EDB-utvalg, eller «Utvalg for elektronisk databehandling», arbeidet med utredning av de kommunale etatenes fremtidige bruk av elektronisk databehandling.⁷² Fra kommunaldepartementets Produktivitetskampanje i kommunesektoren fra 1982/83 ble EDB pekt på som en nødvendig prioritering for å bedre kommunal forvaltningens produktivitet.⁷³

Bruken av EDB varierte stort blant landets kommuner i 1970-årene. I 1984 det ble utarbeidet en veileder for kommunene i bruken av EDB av Norske kommuners sentralforbund. Ved opprettelsen av EDB-utvalget ble det politiske hovedansvaret plassert under kommunestyret/formannskapet, mens administrasjonsutvalget skulle ha det utøvende ansvaret. EDB-utvalget skulle på samme måte som administrasjonsutvalget bestå av både folkevalgte representanter og representanter for de ansatte.⁷⁴

Gjennom sitt arbeid skulle EDB-utvalget utarbeide en overordnet EDB-plan som skulle ha hovedfokus på iverksetting av overgangen til EDB.⁷⁵ I utredningsarbeidet var det sentralt at EDB-utvalget arbeidet med de økonomiske aspektene med utvidet bruk av EDB. Spesielt fokus var knyttet til effektiviseringsgevinster for kommunen, kostnadene vedrørende kjøp av utstyr og program, og innhenting av tilbud fra eksterne aktører.⁷⁶

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker.

72 Norske kommuners sentralforbund, *Veileder for bruk av EDB i kommunene* (Kommuneforlaget, 1984), s. 27.

73 *Ibid*, s. 25.

74 *Ibid*, s. 27.

75 *Ibid*, s. 28-29.

76 *Ibid*, s. 32-36.

Arkivskaperkategori	Sentraladministrasjon
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Justis- og politisaker, rettspleie, forhold til andre forvaltningsnivå

Arkivskaperkategori	Sentraladministrasjon
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Annet

Kommunale skatteutvalg

De kommunale skatteutvalgene var hjemlet i skattebetalingsloven av 21. november 1952 § 41 og 42. Ordningen avløste skattelovene av 1882 og 1911 som ga kommunestyrene adgang til å ettergi ilignet skatt.⁷⁷

Ordningen med de kommunale skatteutvalgene ble i 2005 endret fra å være obligatorisk

for alle kommuner, til at det skulle være ett skatteutvalg per ligningskontor. Antallet skatteutvalg ble da redusert til 99.⁷⁸ Da skattebetalingsloven av 2005, som trådte i kraft 1. januar 2009, erstattet skattebetalingsloven av 1952 ble tallet igjen redusert til fem regionale skatteutvalg.⁷⁹ Med dette pphørte ordningen med kommunale skatteutvalg.⁸⁰

De kommunale skatteutvalgene kunne treffe avgjørelser i saker der det ble søkt om ettergivelse av skatt på inntil 200 000 kroner. I øvrige tilfeller skulle de gi en innstilling før de oversendte saken til skattefogden eller Skattedirektoratet.⁸¹

Skattebetalingsloven av 1952 gjorde det obligatorisk å ha et slikt utvalg, og fastslo at utvalget skulle bestå av en ligningssjef, et medlem valgt av formannskapet og et medlem valgt av fylkesmannen.⁸²

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker.

77 Mykland, *Administrasjonshistorie og arkivkunnskap: kommunene* (Universitetsforlaget 1987), s. 38.

78 KommunalRapport, «Småkommuner nister lokale skatteutvalg.»

79 KommunalRapport, «Skatteutvalg fjernes i stillhet.»

80 Skatteetaten, «Lemping av skatter og avgifter av hensyn til skyldneren.»

81 O.nr. 130 (2004-2005).

82 Mykland, *Administrasjonshistorie og arkivkunnskap: kommunene* (Universitetsforlaget, 1987), s. 38.

Eiendomsskattekontoret

Fra middelalderen ble jordebøker brukt som eiendomsregister ved innkreving av eiendomsskatt,⁸³ men i 1665 ble de avløst av en landsdekkende skattematrikkel som la grunnlaget for beskatning. I 1913 trådte landsskatteloven og byskatteloven i kraft. For landkommunene ble det frivillig, men for bykommunene obligatorisk å kreve inn eiendomsskatt. I dag er det eiendomsskatteloven av 6. juni 1976 som er gjeldende lovverk.⁸⁴

Eiendomsskatt er en beskatningsform som bidrar til finansiering av kommunale tjenester,⁸⁵ og historisk sett har den vært en av kommunenes viktigste inntektskilder.⁸⁶ Det er eiendomsskattekontoret som skriver ut denne skatten.⁸⁷

Med hjemmel i eiendomsskatteloven §§ 1 – 3, kan kommunestyret i den enkelte kommune, uavhengig tidligere status som land- eller bykommune,⁸⁸ velge å kreve inn skatt på fast eiendom i hele eller avgrensede deler av kommunen, og i områder knyttet til næringsvirksomhet.⁸⁹

Ifølge eiendomsskatteloven § 8 er det kommunestyret som utnevner den nemnden eller personene som skal sette taksten på eiendommene. § 15 i samme lov binder kommunene til å føre eiendomsskatteposter som skal ligge ute til offentlig gjennomsyn.⁹⁰

Eiendomsskattekontorets oppgaver er: holde oversikt over skatteobjekter; skrive ut eiendomsskatt; utarbeide og vedlikeholde rutiner; taksere nye og endre andre skatteobjekter; være sekretariat for sakkyndig nemnd og klagenemnd; utarbeide saker til behandling og ekspedere vedtak.⁹¹

Organiseringen av eiendomsskattekontoret varierer mellom kommunene, men som regel ligger kontoret under økonomi og regnskap eller plan, bygg og eiendom.

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker og saksarkiv.

83 *Store norske leksikon* s.v. «jordebok» av Børge Nordbø.

84 NOU (1996: 20) Ny lov om eiendomsskatt.

85 Notodden kommune, «Eiendomsskattekontoret.»

86 Bjørgum, *Kommunale krav og innkreving* (Kristiansand: Bjorvand & Skarpodde, 1994).

87 Lov 1975-06-06-29 om eiendomsskatt til kommunane (eiendomsskattelova).

88 NOU (1996: 20) Ny lov om eiendomsskatt.

89 Lov 1975-06-06-29 om eiendomsskatt til kommunane (eiendomsskattelova).

90 Arendal kommune, «Eiendomsskattevedtekter.»

91 Hustadvik kommune, «Eiendomsskattekontoret.»

Arkivskaperkategori	Økonomiforvaltning
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Finanser, økonomi, statistikk og folkeregister

Arkivskaperkategori	Økonomiforvaltning
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Finanser, økonomi, statistikk, folkeregister

Legatstyret

Legater er i dag regulert gjennom stiftelsesloven av 15. juni 2001 jf. §2. I henhold til stiftelsesloven § 10 c) skal det stå i stiftelsens vedtekter hvem som skal sitte i legatstyret.⁹² Det er ikke gitt at kommunen har noen rolle i legatstyret. Mange legater er likevel administrert av kommuner.

Bakgrunnen for dette finner vi i vergemålsloven av 22. april 1927 § 91, som sier at overformynderiet kunne overta forvaltningen av legatmidler.⁹³ Overformynderiet hadde imidlertid ikke plikt til å overta forvaltningen av legater.⁹⁴ Med vergemålsloven av 26. mars 2010 § 97 ble denne retten til å overta legatmidler flyttet til Fylkesmannen.⁹⁵ Kommunal forvaltning av legater har også en lengre historie, tilbake til magistratembetene i byene.⁹⁶

Kommunen kan ha et legatstyre som administrerer flere legater, eller et legatstyre for hvert legat. Legatstyret sin hovedoppgave er å gi økonomisk støtte til personer eller formål etter visse kriterier i legatvedtektene. Legatstyret vurderer hvilke søknader som oppfyller kriteriene, og omfanget av støtten til den enkelte søker.

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel saksarkiv og regnskap. Selv om legatstyret i dag plikter å føre protokoll fra styrets saksbehandling, er det ikke alltid egne møtebokserier i eldre arkiv.

92 Lov 2020-11-20-128 om stiftelser (stiftelsesloven).

93 Lov 22. april 1927 om vergemål for umyndige (vergemålsloven).

94 NOU (1975: 63) Stiftelser og omdanning.

95 Lov 2010-03-26-9 om vergemål (vergemålsloven).

96 NOU (1975: 63) Stiftelser og omdanning.

Arkivskaperkategori	Økonomiforvaltning
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Finanser, økonomi, statistikk, folkeregister

Kulturstyret

Kulturstyret bygget i hovedsak på vanlige vedtak i Stortinget om ansvars- og oppgavedeling på det kulturpolitiske området og hadde bare delvis hjemmel i særlover.⁹⁷ I 1975 kom det en veiledende mønsterinstruks for kommunale kulturstyret vedtatt av Kirke- og undervisningsdepartementet. Instruksens oppfordret kommunestyret til å opprette egne kulturstyret. Kommunene stod likevel fritt til å vedta sine egne instruksjoner.⁹⁸

Kulturstyret var ifunksjon fram til midten av 1980-tallet. Etter en vurdering av nemndstrukturen i norske kommuner i 1977 ble kulturstyret i stor grad erstattet av hovedutvalg for kultur, som skulle dekke både kirke, kultur og fritid. Kulturområdet fikk da styrket sin posisjon ved at medlemmer i kommunestyret også ble valgt som medlemmer av hovedutvalget.⁹⁹

Kulturstyret bestod av medlemmer med varamedlemmer som ble valgt av kommunestyret for den kommunale valgperioden. Antall medlemmer og varamedlemmer varierte mellom kommunene. Kommunene kunne ved behov opprette underutvalg under kulturstyret.¹⁰⁰

Kulturstyret skulle ivareta kulturinteressene i kommunene gjennom å utarbeide sektorplaner og budsjettframlegg innenfor områdene kulturtiltak, idrett og kulturelt organisasjonsarbeid. Kulturstyret skulle være styre for kommunale kulturinstitusjoner og kulturanlegg, og administrere tilskuddsordninger. Kulturstyret fungerte også som rådgivende organ for kommunen i kulturpolitiske spørsmål, og skulle så langt som mulig ha vedtaksrett innenfor sitt område.¹⁰¹

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker.

97 Norske kommuners sentralforbund. *Kulturstyret og andre kommunale organ* (Kommuneforlaget, 1981), s. 13.

98 Norske kommuners sentralforbund. *Kulturstyret* (Kommuneforlaget, 1979), s. 95.

99 *Ibid*, s. 38.

100 *Ibid*, s. 95.

101 *Ibid*, s. 38-40.

Arkivskaperkategori	Kultur
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Kirke, kultur, utdanning og forskning

Kulturvernemnda

Kulturvernemnda ble opprettet med hjemmel i § 25 i kommunestyreloven av 12. november 1954, og hadde bakgrunn i Kirke- og undervisningsdepartementets rundskriv av 21. april 1975. I rundskrivet heter det at kommunen kan opprette underutvalg under kulturstyret, deriblant kulturvernemnd.¹⁰² Kulturstyret var ikke påbudt ved lov, men Kirke- og undervisningsdepartementet oppfordret kommunene til opprettelsen av disse. Det samme var tilfellet for kulturvernemndene.¹⁰³

Kulturvernemndene var i funksjon fra 1960-tallet og overtok deler av oppgavene som tidligere hadde ligget direkte under kulturstyret. Kulturvernemnda var underordnet kulturstyret, og ser ut til å ha utspilt sin rolle da hovedutvalget for kultur erstattet kulturstyrene fra tidlig på 1980-tallet.

Arbeidet som kulturvernemndene utførte var knyttet til kulturhistorisk dokumentasjon og formidling. De konkrete oppgavene varierte derfor fra kommune til kommune. Noen nemnder var engasjert i arbeid knyttet til lokale museer, bygdemuseer, og samlinger. Nemndene kunne ha rollen som utgiver av lokale historielags publikasjoner som blant annet omhandlet kulturhistorie, dialekter, og annen lokal språktradisjon. Enkelte nemnder var også involvert i utredning av bevaring av bygninger og miljøer av kulturhistorisk verdi.

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker, men kan også inneholde regnskap og serier knyttet til lokale prosjekter.

102 Kirke- og undervisningsdepartementet, rundskriv F-105/75.

103 NOU (1982: 38) Nemnder på kommuneplan.

Arkivskaperkategori	Kultur
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Kirke, kultur, utdanning og forskning

Hovedutvalget for kultur

Hovedutvalget for kultur ble opprettet med hjemmel i § 25 i kommunestyreloven av 12. november 1954, og var et resultat av KS sin evaluering av nemndstrukturen i norske kommuner fra 1977. Evalueringen førte til at antall nemnder i kommunene ble redusert og erstattet av fem utvalg som gjenspeilet hovedområdene for kommunal sektor: administrasjon, undervisning, helse og sosial, kultur og teknisk sektor.¹⁰⁴

Hovedutvalget for kultur var i funksjon fra tidlig 1980-tallet og overtok de oppgavene som normalt hadde tilhørt kulturstyret. Utvalget hadde kommunens kulturspørsmål som sitt ansvarsområde og var underordnet kommunestyret.¹⁰⁵ Da kommuneloven av 1992 trådte i kraft ble hovedutvalgene i stor grad erstattet av nye utvalg og komiteer. Loven åpnet opp for en friere organisering av politiske organer i kommunene.¹⁰⁶

Hovedutvalget for kultur besto av medlemmer med varamedlemmer, som ble valgt av og fortrinnsvis fra kommunestyret for den kommunale valgperioden. Ett av medlemmene måtte også være valgt inn i formannskapet. Antall medlemmer og varamedlemmer varierte mellom kommunene.¹⁰⁷

Hovedutvalget for kultur sine oppgaver omfattet budsjettarbeid, kulturplanarbeid og kontroll av tilskuddsmidler. Hovedutvalget hadde også ansvar for å tilrettelegge for samordning og samarbeid med offentlige og private kulturorgan og enkeltpersoner, samt drive informasjons- og rådgivningsarbeid for kulturorganisasjoner og enkeltpersoner i kommunen.¹⁰⁸ Hovedutvalget fungerte også som styre for kulturinstitusjoner, med mindre annet ikke var bestemt.¹⁰⁹

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker og referatsprotokoller.

104 Stigen, «Hvorfor politiske utval og komiteer under kommunestyret.» *Regjeringen.no*.

105 Norske kommuners sentralforbund. *Normalreglement for hovedutvalg i kommunene* (Kommuneforlaget, 1980), s. 15.

106 Lov 1992-09-25-107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

107 Norske kommuners sentralforbund. *Normalreglement for hovedutvalg i kommunene* (Kommuneforlaget, 1980), s. 15.

108 Norske kommuners sentralforbund. *Hovedutvalg for kultur* (Kommuneforlaget, 1987), s. 37.

109 Norske kommuners sentralforbund. *Normalreglement for hovedutvalg i kommunene* (Kommuneforlaget, 1980), s. 16.

Arkivskaperkategori	Kultur
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Kirke, kultur, utdanning og forskning

Utvalget for kultur, idrett og fritid

Utvalget for kultur, idrett og fritid er opprettet med hjemmel i kommuneloven av 22. juni 2018 § 5-7. Loven legger til rette for at kommuner kan opprette politiske utvalg og kommunestyrekomiteer med bestemte oppgaver og ansvarsområder.¹¹⁰

Denne typen utvalg må ha minst tre medlemmer, og blir valgt av kommunestyret. Medlemmene kan være representanter fra kommunestyret eller andre innbyggere i kommunen som oppfyller valgbarhetsbestemmelsene i kommuneloven kapittel 7.¹¹¹

Utvalg som opprettes etter kommuneloven § 5-7 skal behandle saker innenfor sitt ansvarsområde, og kan få tildelt myndighet til å fatte vedtak dersom ikke annet følger av lov.

Slike utvalg opprettes etter behov i de enkelte kommunene. Oppgaver, ansvar og sammensetning kan derfor variere. Utvalget for kultur, idrett og fritid kan blant annet være sammenslått med områder som samfunnsdialog, frivillighet og folkehelse. Utvalget an ha ansvar for saker som gjelder bibliotek, museum, kunstformidling og andre kulturaktiviteter, fritidsklubber, idrettsanlegg og svømmehaller. Andre ansvarsområder kan også forekomme.¹¹²

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker.

110 Lov 2018-06-22-83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

111 Stigen, «Hvorfor politiske utval og komiteer under kommunestyret.» *Regjeringen.no*.

112 Sandefjord kommune, «reglement for Hovedutvalg for kultu, idrett og fritid» og Bærum kommune, «Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur.»

Arkivskaperkategori	Kirke og kultur
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Kirke, kultur, utdanning og forskning

Kommunale fritidsklubber

En kommunal fritidsklubb er et fritidstiltak og en institusjon rettet mot barn og unge. Det er ikke en lovpålagt tjeneste, og kommunene velger selv om dette er et tilbud de ønsker å tilby.

Den første kommunale fritidsklubben i Norge åpnet i 1953. Fritidsklubber regnes likevel ikke som en gammel institusjon i Norge, grunnet at det først ble en satsning på 1960- og 1970-tallet. Bakgrunnen for opprettelsen var den økende bekymringen blant myndighetene om fremveksten av en ulik ungdomskultur enn den man hadde møtt på tidligere. Denne utviklingen var påvirket av generasjonsopprøret som preget storbyer i både Amerika og Vest-Europa, dermed også Oslo. Rus, støy og hemningsløs adferd preget ungdomsmiljøet og det dukket stadig opp nye ungdomsgrupper i sentrum. Behovet for en inkluderende og uformell møteplass, på ungdommenes premisser, ble svært tydelig.¹¹³

Det er ingen beskyttelse i lovverket for klubbene som institusjon, ei heller forskrifter for regulering av drift. Føringsen for rammebetingelser blir lagt lokalt av klubbens forankring. Det kommunale planverket kan sikre samarbeid med andre aktører slik som skoler, barnevern, PP-tjeneste, politi. Dette samarbeidet skal skape et rusfritt og trygt alternativ omringet av stabile, voksne rollemodeller. Den fleksible driftsmetoden gjør det mulig for klubben å ta på seg rollen som et bindeledd mellom sosiale tjenester og ulike kulturinstitusjoner, hvor ulike tenkemåter og fagtradisjoner møtes.¹¹⁴

De interne virkeområdene en fritidsklubb har deles grovt sett i tre deler; den sosiale møteplassen, gruppeaktiviteter, og en såkalt «åpen dør virksomhet».¹¹⁵

Som understreket iblant annet ungdomsmeldingene (j.f t.d. St.meld. nr. 9, 1981-82, s. 81, og nr. 19, 1982-83, s. 21) kan sosial læring, kontakt med voksne og utfolding for ungdomsgruppene, være et tilbud man finner hos fritidsklubbene.¹¹⁶

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker, medlemsregister, saksarkiv og regnskap.

113 Ungdom og fritid. *Kommunal veileder*, s. 6

114 *Ibid*, s. 7 og 10.

115 *Ibid*, s. 9.

116 Norske kommuners sentralforbund. *Kommunal barne- og ungdomspolitik*(Kommuneforlaget, 1983).

Arkivskaperkategori	Kirke og kultur
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Institusjon
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Kirke, kultur, utdanning og forskning

Ungdomsrådet

Bestemmelser om kommunale ungdomsråd ble tilføyd kommuneloven av 25. september 1992 ved lov 16. juni 2017 § 10 b. Endringene slo fast at kommunestyret eller fylkestinget selv kunne velge et ungdomsråd, som skulle være et rådgivende organ i saker som gjaldt ungdom.¹¹⁷ I dag opprettes ungdomsrådet med hjemmel i § 5-2 e) i kommuneloven fra 2018.¹¹⁸

Ungdomsråd eller andre medvirkningsorgan for ungdom skal opprettes i alle kommuner og fylkeskommuner. Rådet skal representere ungdom i kommunens politiske organ og administrasjon. Alle saker som omfatter ungdom skal legges fram for ungdomsrådet. Rådet kan også ta opp saker på eget initiativ. Formålet med ungdomsråd er å oppnå en bred og åpen medbestemmelse i saker som gjelder ungdom.¹¹⁹

Rådet velges normalt for to år av gangen og det velger selv leder og nestleder. Antall medlemmer variere mellom kommunene. Medlemmene er oftest mellom 12 og 18 år.¹²⁰

Ungdomsrådet skal fungere som et talerør for ungdom i møte med politikere og beslutningstakere. I saker som gjelder barn og ungdom er ungdomsrådet hørings- og rådgivningsorgan for kommunen. Rådet har videre i oppgave å stimulere til samfunnsengasjement og sikre kontinuitet i deltakelse gjennom jevnlig møter i ungdomsrådet. Saker ungdomsrådet jobber med kan være kultur- og fritidstilbud, skolesaker, miljø saker, kollektivtilbud, helsetilbud og kommunens årsbudsjett og økonomiplan.¹²¹

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker.

117 Lov 2017-06-16-62 om endringer i kommuneloven m.m. (råd for eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom (endringslov til kommunelova m.m)).

118 Lov 2018-06-22-83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

119 Regjeringen, «Ungdomsråd».

120 Time kommune, «Ungdomsrådet i Time kommune» og Namsos kommune, «Ungdomsrådet.»

121 Bufdir, «Ungdomsråd – ein rettleiar.»

Arkivskaperkategori	Kultur
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Kirke, kultur, utdanning og forskning

Studienemnda

I 1965 vedtok Stortinget en proposisjon om voksenopplæring hvor kommunene ble oppfordret til å opprette studienemnder som egne kommunale utvalg.¹²² Formålet var å legge til rette for voksenopplæring ved kommunale skoler, i organisasjoner og bedrifter.¹²³

Bakgrunnen for opprettelsen var at man så at endringer i samfunnet gjorde at økt utdanning ble viktig også for voksne og at utdanning er en livslang prosess. Kunnskap ble dessuten sett på som verdifull i seg selv og er en del av den enkeltes levestandard.

Etter framlegg fra Kirke- og undervisningsdepartementet skulle studienemnda høre til under skolestyret. Den skulle velges for fire år om gangen og burde ha minst fire medlemmer med interesse for voksenopplæring og kjennskap til ulike skoleslag og virksomheten til studieorganisasjonene. Kommunen bestemte om nemnda skulle velges av kommunestyret, formannskapet eller skolestyret.¹²⁴

Nemnda gav anbefalinger om de enkelte voksenopplæringstiltakene til skolestyret, som sendte søknad til Kirke- og undervisningsdepartementet om godkjenning og tilskudd. Skoleadministrasjonen var sekretariat for studienemnda. Voksenopplæring ble definert som all opplæring som ikke var ledd i førstegangsopplæringen og omfattet all allmennutdanning og yrkes- og fagopplæring.¹²⁵

Studienemnda drev ikke selv med kursvirksomhet, men skulle være kommunens kontaktorgan med opplysningsorganisasjonene (dvs. skoler, organisasjoner, bedrifter) og gi dem veiledning og økonomisk og praktisk støtte til det arbeidet de gjorde.¹²⁶

Med voksenopplæringsloven av 28. mai 1976 ble utvikling av voksenopplæringen en lovfestet oppgave, og de kommunale studienemndene ble erstattet av voksenopplæringen.

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker.

122 St.ptp nr. 92 (1964-1965).

123 *Ibid.*

124 Askøy kommune. Formannskapet «Kommunal studienemnd».

125 Sveio kommune. Formannskapet.

126 Askøy kommune. Formannskapet «Kommunal studienemnd».

Arkivskaperkategori	Undervisning
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Kirke, kultur, utdanning og forskning

Voksenopplæringen

Voksenopplæringen ble opprettet med hjemmel voksenopplæringsloven av 28. mai 1976. Formålet med loven var å «bidra til å gi mennesker i voksen alder likestilling i adgang til kunnskap, innsikt og ferdigheter som fremmer den enkeltes verdiorientering og personlige utvikling».¹²⁷

Voksenopplæringen har sine røtter i de kommunale studienemndene. Dette var en frivillig ordning for kommunene, som hadde som formål å legge til rette for voksenopplæring ved kommunale skoler, i organisasjoner og bedrifter.¹²⁸

Ansvar for voksenopplæringen har vært fordelt mellom organisasjoner, stat, fylkeskommuner og kommuner. Skolestyret var lenge styringsorgan for førstegangsutdanning for voksne i grunnskolen, mens kulturstyret, skolestyret eller et eget organ var styringsorgan for den øvrige voksenopplæring etter kommunestyrets bestemmelse.¹²⁹ I dag reguleres voksenopplæringen av lover som voksenopplæringsloven, opplæringsloven § 4A og § 4A-2 første ledd, introduksjonsloven og forvaltningsloven.¹³⁰

Voksenopplæring tilbyr blant annet grunnskole for voksne, videregående opplæring og spesialundervisning på grunnskolenivå for voksne, opplæring i norsk og samfunnskunnskap for innvandrere, introduksjonsprogram, kveldskurs i norsk og engelsk og realkompetansevurdering. Voksenopplæringen er som regel også godkjent arrangør av norskprøven, samfunnskunnskapsprøven og statsborgerprøven.¹³¹

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker, kopibøker, post-journaler, saksarkiv og elevmapper.

127 Lov 1976-05-25-35 om voksenopplæring (voksenopplæringsloven).

128 St.prp nr. 92 (1964-1965).

129 Norske Kommuners Sentralforbund. *Voksenopplæring* (Kommuneforlaget, 1979), s. 9.

130 Bergen kommune, «Grunnskoleopplæring for voksne, Bergen voksenopplæring» og Vestby kommune, «Voksen opplæring.»

131 Vestby kommune, «Voksenopplæring», Oslo kommune, «Voksenopplæring» og Kristiansund kommune, «Kristiansund voksenopplæring.»

Arkivskaperkategori	Undervisning
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Kirke, kultur, utdanning og forskning

Hovedutvalget for undervisning

Hovedutvalget for undervisning ble opprettet med hjemmel i § 25 i kommunestyreloven av 12. november 1954. Utvalget var et resultat av KS sin evaluering av nemndstrukturen i norske kommuner fra 1977. Evalueringen førte til at antall nemnder i kommunene ble redusert og erstattet av fem utvalg som gjenspeilet hovedområdene for kommunal sektor: administrasjon, undervisning, helse og sosial, kultur og teknisk sektor.¹³²

Hovedutvalget for undervisning var i funksjon fra tidlig 1980-tallet og overtok oppgavene til skolestyret. Utvalget var underordnet kommunestyret, som vedtok regler for valg og sammensetning, oppgaver, myndighet og regler for møtevirksomhet.¹³³ Hovedutvalget for undervisning ble i stor grad erstattet av nye utvalg og komitéer etter at kommuneloven av 1992 åpnet for en friere organisering av politiske organ i kommunene.¹³⁴ I samsvar med grunnskoleloven § 26 nr. 3 skulle utvalget ha minst 7 og maksimalt 35 medlemmer.¹³⁵ Medlemmene ble valgt av kommunestyret for den kommunale valgperioden.¹³⁶

Hovedutvalget sine oppgaver var å arbeide med alle de undervisningsspørsmålene kommunen skulle behandle. Dette gjaldt forvaltning av midler, ansettelse, opprettelse av komitéer og nemnder, planarbeid og voksenopplæring. I mange kommuner hadde hovedutvalget ansvaret for arbeidet med musikkskoler, fritidshjem og barnehager. Det kunne uttale seg i alle saker som vedgikk sektoren. Utvalget fungerte som styre for undervisningsinstitusjoner, dersom ikke annet var bestemt, og skulle være kommunen sitt samarbeidsorgan med offentlige og private organ med lignende arbeidsoppgaver.¹³⁷

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker og referatsprotokoller.

132 Stigen, «Hvorfor politiske utvalg og komiteer under kommunestyret.» *Regjeringen.no*.

133 Norske kommuners sentralforbund, *Håndbok - Hovedutvalg for undervisning* (Kommuneforlaget, 1987), s. 23.

134 Lov 1992-09-25-107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

135 Norske kommuners sentralforbund, *Normalreglement for hovedutvalg i kommunene* (Kommuneforlaget, 1980), s. 51.

136 Norske kommuners sentralforbund, *Normalreglement for hovedutvalg i kommunene* (Kommuneforlaget, 1987), s. 29.

137 *Ibid*, s. 30.

Arkivskaperkategori	Undervisning
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Kirke, kultur, utdanning og forskning

Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT)

Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) er hjemlet i barnehageloven § 19 og i opplæringsloven § 5-6.¹³⁸ Det finnes store lokale forskjeller i hvordan PPT er organisert og dens dekningsgrad. De kan enten være rent kommunale, interkommunale eller fylkeskommunale. Fagsammensetningen kan også variere.¹³⁹

Tjenestens begynnelse kan spores tilbake til etterkrigstiden og de store skolereformene som tok sted i tiårene som fulgte.¹⁴⁰ Da begynte det gradvis å vokse fram en forståelse for at spesialpedagogiske behov i større grad burde møtes innenfor det vanlige skoleverket.¹⁴¹ På midten av 1940-tallet åpnet Norges første skolepsykologiske kontor i Aker kommune og andre kommuner fulgte snart etter.¹⁴² Utviklingen av skolepsykologitjenesten utover landet var derimot ujevn, dels på grunn av lokale forhold.¹⁴³

Ved en endring av folkeskoleloven av 1936, ble alle landets kommuner i 1955 pålagt å tilby hjelpeundervisning (tidligere særundervisning) til elever som trengte ekstra hjelp for å gjennomføre folkeskolen, men som samtidig hadde for moderate vansker til å plasseres i spesialskoler. Endringen av folkeskoleloven skjøt fart i utbyggingen av skolepsykologitjenesten, som senere skulle bli pedagogisk-psykologisk tjeneste, da en større andel elever enn tidligere nå hadde krav på hjelpeundervisning.¹⁴⁴

Tjenesten sine hovedoppgaver er å sikre at alle barn, elever og voksne med behov for spesialpedagogisk hjelp får et inkluderende, likeverdig og tilpasset tilbud.¹⁴⁵ PPT skal også bistå skolene med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å bedre legge til rette for elever med særlige behov. I de tilfeller hvor loven krever det, skal de også utarbeide sakkyndige vurderinger.¹⁴⁶

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel klientmapper.

138 Regjeringen «Pedagogisk-psykologisk tjeneste.»

139 NOU (2009: 18) Rett til læring.

140 Helsvig, *1814-2014 Kunnskapsdepartementets historie* (Oslo: Kunnskapsdepartementet, 2014), s. 44.

141 St.meld. nr. 23 (1997-1998).

142 Utdanningsnytt «Pedagogisk-psykologisk tjeneste.»

143 NOU (1983: 4) Pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste.

144 Sorkmo, *Statped* (Oslo: Utdanningsdepartementet, 2011), s. 40.

145 Bergen kommune, «Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT).»

146 Lov 1998-07-17-61 om grunnskolen og den videregående opplæringen (opplæringsloven).

Arkivskaperkategori	Pedagogisk-psykologisk tjeneste
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Kirke, kultur, utdanning og forskning

Utvalget for oppvekst, levekår, kultur og fritid

Utvalget for oppvekst, levekår, kultur og fritid ble opprettet med hjemmel i kommuneloven av 25. september 1992 § 10 nr. 2 og § 39. Loven ble endret i 2018, med mindre konsekvenser for utvalg og nemnder.¹⁴⁷ Mange kommuner valgte å beholde den gamle ordningen med hovedutvalg med egen myndighet også etter kommuneloven i 1992.¹⁴⁸

Utvalget for oppvekst, levekår, kultur og fritid kan ha det politiske ansvaret for kommunens arbeid med barnehager, undervisning, barnevern, andre tiltak for barn og unge, helsetjenester, pleie- og omsorgstjenester, sosialtjenester og edruskapsvern, individrettet kulturtiltak, idrett og andre fritidstiltak. Andre ansvarsområder kan også forekomme. Det skal i tillegg ta hensyn til mulige miljøkonsekvenser i alle saker innenfor sitt ansvarsområde. I saker utvalget ikke har vedtaksmyndighet, skal det gi innstilling til kommunestyret og plan- og næringsutvalget.¹⁴⁹

Etter kommuneloven kan slike utvalg opprettes etter behov i de enkelte kommunene, og både ansvarsområder og navn kan derfor variere. Alle medlemmer av utvalg for oppvekst, levekår, kultur og fritid velges direkte av kommunestyret, og et slikt utvalg må ha minst tre medlemmer.¹⁵⁰

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker.

147 Lov 2018-06-22-83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

148 Ullensvang kommune. Formannskapet «Reglement for oppvekst og levekårsutvalet.»

149 *Ibid.*

150 Lov 2018-06-22-83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

Arkivskaperkategori	Oppvekst og levekår
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Kirke, kultur, utdanning og forskning, helse og sosialsaker

Musikk- og kulturskolen

Musikk- og kulturskolen ble vedtatt som et lovfestet kommunalt tilbud av Stortinget i 1997: «Alle kommunar skal aleine eller i samarbeid med andre kommunar ha eit musikk- og kulturskuletilbod til barn og unge, organisert i tilknytning til skuleverket og kulturlivet elles». Skolen har sin hjemmel i opplæringsloven av 17. juli 1998 § 13-6.¹⁵¹

Musikk- og kulturskolen gir opplæring innen kunst- og kulturfag, og er tilpasset ulike aldersgrupper. Målet er å bidra til å bygge barn og unges estetiske, sosiale og kulturelle kompetanse og evne til kritisk refleksjon og selvstendige valg.¹⁵²

Skolen har sine røtter i de kommunale musikkskolene som etablerte seg på 1950- og 1960-tallet. I 1990-årene ble innholdet i musikkskolene utvidet med andre kulturelle uttrykk som dans, drama og teater, billedkunst, litteratur, kulturminnevern og husflidsteknikker. Skolene endret da navn til musikk- og kulturskoler. Noen kommuner benevner i dag skolene som kulturskoler.¹⁵³

Kommunen kan selv bestemme innholdet og omfanget av tilbudet i musikk- og kulturskolen. Dette medfører en variasjon i musikk- og kulturskoletilbudet rundt om i landet. Det er videre opp til kommunene om de ønsker å stå for tilbudet alene, eller om de ønsker å samarbeide med andre kommuner om et musikk- og kulturtilbud for barn og unge.¹⁵⁴

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker, kopibøker, postjournaler, saksarkiv, elevmapper, regnskap og foto, film og lydopptak.

151 Lov 1998-07-17-61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).

152 Utdanningsdirektoratet, «Kulturskolen.»

153 St.meld. nr. 39 (2002-2003).

154 Lov 1998-07-17-61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).

Arkivskaperkategori	Undervisning
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Institusjon
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Kirke, kultur, utdanning og forskning

Teknisk etat

Teknisk etat er underlagt teknisk styre og har ansvaret for de tekniske oppgavene, lovpålagte og selvålagte, som er lagt til kommuneforvaltningen. Blant hovedoppgavene er kartlegging og oppmåling, regulering, kontroll med offentlige og private byggevirksomheter, brannvern og feiing, havner, renovasjon, vann og avløp, veier og gater.¹⁵⁵

De lovpålagte oppgavene dreier seg generelt om kontroll og godkjenning på vegne av staten og utarbeiding av planer for kommunens virksomhet for å sikre gjennomføring av rikspolitiske mål.

En rekke lover inneholder bestemmelser som regulerer teknisk etats arbeid. Blant de viktigste er plan- og bygningsloven av 14. juni 1985, delingsloven av 23. juni 1978, brannloven av 29. mai 1970, forurensningsloven, veiloven av 21. juni 1963 og havneloven av 24. juni 1933.¹⁵⁶ Bygningslovens § 9 slår fast at alle kommuner skal ha et bygningsråd, brannloven § 6 forplikter alle kommuner til å ha et brannstyre, og havneloven § 3 krever at alle havnedistrikt skal ha et havnestyre. Disse regnes alle som kommunaltekniske oppgaver. Kommunen kan også opprette andre råd og nemnder under teknisk sektor.¹⁵⁷

Teknisk etat avløste Kommuneingeniørkontoret etter hvert som stadig flere tekniske oppgaver ble lagt til kommunene. Navneendringen skjedde som regel på 1960- og 1970-tallet. I en utredning fra 1977 foreslo KS at kommunene skulle opprette ett utvalg for hver hovedsektor.¹⁵⁸ Utover 1980- og 1990-tallet gikk stadig flere kommuner over til denne organisasjonsformen og vi fikk hovedutvalg for teknisk sektor.

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker, postjournaler og saks- og prosjektarkiv.

155 Norske kommuners sentralforbund. *Håndbok - Hovedutvalg for teknisk sektor* (Kommuneforlaget, 1983), s. 23-29.

156 Folkets Brevskole. *Saksbehandleropplæring for teknisk sektor* (Kommuneforlaget, 1990).

157 Pettersen, *Kommunale nemnder - valg av nemnder* (Oslo: Sem & Stenersen, 1972), s. 53-55.

158 Norske kommuners sentralforbund. *Revurdering av nemndstrukturen i kommunene - et diskusjonsgrunnlag* (Kommuneforlaget, 1980), s. 3.

Arkivskaperkategori	Tekniske administrasjoner
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Næringsliv, kommunikasjon, ressurs og miljø forvaltning, tekniske oppgaver

Hovedutvalget for teknisk sektor

Hovedutvalget for teknisk sektor ble opprettet med hjemmel i § 25 kommunestyreloven av 12. november 1954, og var et resultat av KS sin evaluering av nemndstrukturen i norske kommuner fra 1977. Evalueringen førte til at antall nemnder i kommunene ble redusert og erstattet av fem utvalg som gjenspeilet hovedområdene for kommunal sektor: administrasjon, undervisning, helse og sosial, kultur og teknisk sektor.¹⁵⁹

Hovedutvalget for teknisk sektor var i funksjon fra tidlig 1980-tallet og overtok de oppgavene som normalt hadde tilfalt teknisk styre. Utvalget var underordnet kommunestyret, som hadde den politiske lederrollen og det overordnede planleggingsansvaret.¹⁶⁰ Utvalget ble i stor grad erstattet av nye utvalg og komitéer etter at kommuneloven av 1992 åpnet for en friere organisering av politiske organ i kommunene.¹⁶¹

Medlemmene i hovedutvalget var valgt av kommunestyret for den kommunale valgperioden. Det var ikke lagt føringer for hvor mange medlemmer utvalget skulle ha. Kommunestyret valgte leder og nestleder.¹⁶²

Hovedutvalget for teknisk sektor var det samordnede organet for tekniske spørsmål i kommunen og tok for seg kommunaltekniske saker i form av samferdsel, boligutbygging, energispørsmål, drifts- og vedlikeholdsoppgaver og beredskapsoppgaver. Hvis ikke annet var bestemt fungerte hovedutvalget som bygningsråd, brannstyre og husnemnd i kommunen.¹⁶³ Utvalget hadde ansvaret for en planfast, rasjonell og økonomisk organisering og drift av sektoren. I saker som gjaldt opprettelse av faste underutvalg, ansettelse og avskjedigelser og samarbeid med nabokommuner og fylkeskommunen hadde utvalget uttalerett.¹⁶⁴

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker og referatsprotokoller.

159 Stigen, «Hvorfor politiske utval og komiteer under kommunestyret.» *Regjeringen.no*.

160 Norske kommuners sentralforbund. *Normalreglement for hovedutvalg i kommunene* (Kommuneforlaget, 1987), s. 37.

161 Lov 1992-09-25-107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

162 Norske kommuners sentralforbund. *Normalreglement for hovedutvalg i kommunene* (Kommuneforlaget, 1987), s. 24.

163 *Ibid*, s. 37-39.

164 *Ibid*, s. 24-25.

Arkivskaperkategori	Tekniske administrasjoner
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Næringsliv, kommunikasjon, ressurs og miljø forvaltning, tekniske oppgaver

Trafikkrådet

Landsrådet for Trygg Trafikk anbefalte i 1967 at det ble opprettet trafikkråd i kommunene og at disse rådene burde bestå av lokalkjente representanter for alle trafikkgupper, herunder syklist og mopedister. Trafikkråd i fylkene og kommunene ble opprettet i forbindelse med Aksjon trafikksikkerhet i 1974 og 1975. Samferdselsdepartementet oppfordret i et brev av 22. oktober 1975 fylker og kommuner om å fortsette trafikksikkerhetsarbeidet og å gjøre trafikkrådene til et permanent organ. I løpet av 1970-tallet hadde mange kommuner og fylker opprettet faste trafikkråd.¹⁶⁵

Rådet var hjemlet i §25 i kommunestyreloven av 12. november 1954 som sa at kommunestyret kunne opprette faste utvalg for kommunale formål eller for deler av kommunens virksomhet som ikke var lagt under et eget styre.¹⁶⁶ Trafikkrådet skal ha minst tre medlemmer. Kommunestyret velger medlemmer og varamedlemmer og blant disse leder og nestleder. Rådet kan gis avgjørelsesmyndighet der ikke annet følger av lov. Medlemmene blir oftest valgt for den kommunale valgperioden. Kommunestyret fastsetter selv området for rådets virksomhet.

Trafikkrådet skal arbeide for gode og trygge trafikk- og kommunikasjonsforhold i kommunen og gi råd i spørsmål som gjelder trafikksikkerhet. Trafikkrådet kan fatte vedtak eller gi uttale eller anbefalinger til formannskap, rådmann, skolesjef og teknisk etat om trafikksikkerhet. Rådet behandler for eksempel saker som gjelder skilting og trafikkløp, fjerning av trafikkfeller og opprettelse av gang- og sykkelveier. Sikring av skoleveier er gjerne en prioritert oppgave og derfor ligger trafikkrådet i mange kommuner under skolekontoret. I tillegg driver rådet gjerne med opplysningsarbeid og bidrar i forskjellige trafikksikkerhetsaksjoner.¹⁶⁷

Trafikkrådet arbeider under rådene og intensjonene til Samferdselsdepartementets og fylkets trafikkråd.

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker.

165 Trafikksikringsutvalget i Hordaland, *Skiping av kommunale trafikksikringsutval* (1974).

166 Lov om styret i herreds- og bykommunene av 12 november 1954.

167 Askøy kommune. Formannskapet «Instruks for trafikksikringsutvalget.»

Arkivskaperkategori	Veier og trafikk
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Næringsliv, kommunikasjon, ressurs og miljø forvaltning, tekniske oppgaver

Samferdselsutvalget

De kommunale samferdselsutvalgene er opprettet med hjemmel i § 5-7 av kommuneloven av 22. juni 2018. Loven slår fast at kommunestyret selv kan opprette utvalg for kommunale formål og behov.

Utvalget er underlagt formannskapet, og har overtatt oppgaver som tidligere tilfalt hovedutvalget for teknisk sektor.¹⁶⁸ Med kommuneloven av 1992 sto kommunene friere til å oppnevne utvalg og bestemme deres oppgaver og ansvarsområder.¹⁶⁹ Dette gjør at samferdselsutvalget har hatt varierende oppgaver i de ulike kommunene. Utvalget kan være sammenslått med andre områder i kommunen, som for eksempel samferdsels- og miljøutvalget og klima-, økologi- og samferdselsutvalget.¹⁷⁰

Samferdselsutvalget har ansvar for oppgaver knyttet til vei, buss og ferge, men kan også ha oppgaver innenfor drosjenæringen, parkering, lufttransport og andre saker som naturlig faller inn under samferdsel.¹⁷¹ Utvalg som er sammenslått med andre områder i kommunen kan og ha oppgaver knyttet til klima og forurensing, brannvern og feiing, renovasjon og naturforvaltning.¹⁷²

Utvalget er et politisk arbeidsutvalg som kun har delegert myndighet til å treffe vedtak i enkeltsaker. Saker som har prinsipiell betydning behandles i formannskapet.¹⁷³

Arkivet etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker.

168 Norske kommuners sentralforbund. *Ny nemndstruktur* (Kommuneforlaget, 1980).

169 Lov 1992-09-25-107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) og Lund, *Styringsystemet i Oslo kommune* (Oslo: Kommuneforlaget 1995).

170 Oslo kommune, «Samferdsels- og miljøutvalget» og Lørenskog kommune, «Politiske utvalg og folkevalgte.»

171 Ibestad kommune, «Mandat for samferdselsutvalget i Ibestad kommune», Oslo kommune, «Samferdsels- og miljøutvalget» og Alstahaug kommune, «Samferdselsutvalget: Reglement for samferdsutvalget.»

172 Oslo kommune, «Samferdsels- og miljøutvalget» og Lørenskog kommune, «Politiske utvalg og folkevalgte.»

173 Alstahaug kommune, «Samferdselsutvalget: Reglement for samferdsutvalget.»

Arkivskaperkategori	Tekniske oppgaver
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Næringsliv, kommunikasjon, ressurs og miljø forvaltning, tekniske oppgaver

Planutvalget (Plan- og bygningsutvalget)

Planutvalget ble opprettet med hjemmel i plan- og bygningsloven av 1985.¹⁷⁴ Loven ble endret 11. juni 1993 for å tilpasses den nye kommuneloven. Endringene handlet hovedsakelig om organisatoriske bestemmelser, saksbehandlingsregler og statlige godkjennings- og kontrollbestemmelser. Etter § 9-2 ble det bestemt at kommunen skal ha et fast utvalg for plansaker.

Formålet med den gjeldende plan- og bygningsloven (2008) er å fremme bærekraftig utvikling, samordne offentlige oppgaver, sikre at byggetiltak blir utført i samsvar med loven og at saksbehandlingen blir forsvarlig utført.¹⁷⁵

Kommunestyret velger representanter til planutvalget, som skal ha minst tre medlemmer med varamedlemmer. Utvalget velger selv nestleder og leder. Utvalget kan ofte gi leder eller et arbeidsutvalg myndighet til å treffe vedtak i enkeltsaker eller saker som ikke har prinsipiell betydning.

Planutvalget arbeider med planlegging av arealbruken i kommunen. Disse planene er bindende for nye tiltak, og skal inneholde arealformål som landbruk, bebyggelse og friluftsliv. Reguleringsplaner skal utformes der loven pålegger det, eller der det fremgår av arealplanen. Disse blir utarbeidet som områderegulering (jf. § 12-2) eller detaljregulering (jf. § 12-3). Planutvalget behandler saker som vedkommer innløsning, erstatning, ekspropriasjon, utbygningssavtaler og saker som angår vei, vann og avløp. I mange kommuner er også byggesaksbehandlingen tillagt Planutvalget, og skal følge byggesaksbestemmelsene av 2010.¹⁷⁶ Som følge av endringene i 1993 ble bestemmelser om bygging, deling og refusjon ikke lenger tillagt bygningsrådet.

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker.

174 Lov-1985-06-14-77, Plan- og bygningslov (plan- og bygningsloven).

175 Lov-2008-06-27-71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven).

176 Forskrift 26. mars 2010 nr. 488 om byggesak (byggesaksforskriften).

Arkivskaperkategori	Bygnings-, nærings- og oppmalingsvesen
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Næringsliv, kommunikasjon, ressurs og miljø forvaltning, tekniske oppgaver

Utvalget for plan og utvikling

Utvalget for plan og utvikling ble opprettet med hjemmel i § 10 a. nr. 1 i kommuneloven av 25. september 1992. Loven åpnet opp for en friere organisering av politiske utvalg i kommunene, men mange kommuner valgte likevel å beholde den tidligere ordningen med hovedutvalg. I 2018 ble kommuneloven endret, med enkelte mindre konsekvenser for kommunale utvalg og nemnder.¹⁷⁷

Utvalget kan være kommunens faste utvalg i plansaker og er klageorgan for administrative vedtak etter plan- og bygningsloven.¹⁷⁸ I tillegg til å fungere etter gjeldene lover og forskrifter for sitt driftsområde skal utvalget også følge kommunale vedtak og reglement.¹⁷⁹ Det har overtatt oppgaver som tidligere tilfalt utvalg som planutvalget, trafiksikkerhetsutvalget, landbruksnemnda og teknisk utvalg.

Utvalget for plan og utvikling er underlagt kommunestyret som velger leder, nestleder og øvrige medlemmer og varamedlemmer. Disse blir valgt for den kommunale valgperioden. Utvalget avholder møter etter møteplan som er vedtatt av kommunestyret eller når leder eller 1/3 av medlemmene krever det.¹⁸⁰

Utvalget har ansvar for saksområder og tjenester som kommuneplan, arealplanlegging, arealforvaltning, jordlovsaker, landskapsvern, brann og beredskap, miljø og forurensing, trafiksikkerhet, samferdsel, eiendomsforvaltning og vann og avløp.¹⁸¹

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker.

177 Lov 2018-06-22-83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) og Levanger kommune, «Reglement for plan- og utviklingsutvalget.»

178 Lunner kommune, «Reglement for plan- og utviklingsutvalget.»

179 Narvik kommune, «Hovedutvalg plan og utvikling.»

180 Lov 2018-06-22-83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) og Narvik kommune, «Hovedutvalg plan og utvikling.»

181 Lunner kommune, «Reglement for plan- og utviklingsutvalget» og Fauske kommune, «Hvem sitter i de ulike utvalgene?»

Arkivskaperkategori	Bygnings-, nærings- og oppmalingsvesen
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Næringsliv, kommunikasjon, ressurs og miljø forvaltning, tekniske oppgaver

Kommunale næringsfond

Kommunale næringsfond er en kommunal finansieringsordning med hjemmel i Stortingets budsjettvedtak, og er med på å forvalte og følge opp kap. 550.64, kap. 553.60 og kap. 553.65. Disse midlene forvaltes også av fylkeskommunene. I 1984 presenterte Bygdeutvalget et forslag til en prøveordning med kommunale næringsfond gjennom NOU 1984: 21-A «Statlig støtte til distriktene».¹⁸² Om lag 20 kommuner var med på denne ordningen. Likevel hadde mange kommuner, særlig kraftkommuner, opprettet slike fond mange år tidligere.

Fra 1987 ble kommunale næringsfondet fastpunkt på budsjettet til Kommunaldepartementet. I 1991 ble de integrert som en del av distriktspolitiske virkemiddelapparat, som f.eks. sammen med de fylkeskommunale Bygdeutviklingsfondene (BU-fond). Fram til 1994 var kommunene sine aktiviteter og engasjement med næringsutvikling formelt frivillig, men med noen føringer og krav fra høyere forvaltningsnivå. Fra og med 1. januar 1994 var kommunene til næringspolitiske aktører med lovpålagt delegert myndighet til å ta hånd om arbeidet, og rett til å være næringspolitiske aktører.¹⁸³

Næringsfondene har som formål å styrke nyskaping, innovasjon og næringsutvikling i kommuner som ligger innenfor det distriktspolitiske virkeområdet definert av Kommunal- og regionaldepartementet.¹⁸⁴ De kommunale næringsfondene er underordnet kommunestyret. Midlene i de kommunale næringsfondene skal ifølge kapittel 1, § 1 «bidra til omstillingsdyktig næringsliv og lokalsamfunn i distriktene». Det innebærer blant annet at kommunene skal legge til rette for, og utvikle kommunalt næringsliv. Kommunene skal fordele tilskudd slik at det bidrar til å inkludere tilflyttere og styrke sårbare næringsmiljø. Tilskuddene skal også bidra til å etablere nye arbeidsplasser i kommuner som opplever vesentlig reduksjon i sysselsettingen.¹⁸⁵

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker, brevkopier og saksarkiv.

182 NOU 1984: 21-A Statlig næringsstøtte i distriktene.

183 Teigen, *Effekt av den smale distriktspolitikken* (2003), s. 35.

184 Kommunal- og regionaldepartementet, «Sammendragsrapport», s. 6-7.

185 Forskrift 2018-05-23-747 om Kommunal- og moderniseringsdepartementets distrikt- og regionalpolitiske tilskuddsposter forvaltet av fylkeskommunene (forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler).

Arkivskaperkategori	Nærings- og ressursforvaltning
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Næringsliv, kommunikasjon, ressurs og miljø forvaltning, tekniske oppgaver

Kommuneskog

Kommuneskog er stort sett organisert som kommunale foretak opprettet med hjemmel i Kommuneleaven av 6. juni 2018 kapittel 9. Kommuneskog ble opprettet med hjemmel i Skogvernloven av 1965 som sa at Landbruksdepartementet kunne, med tanke på størrelsen på kommunenes skoger, underlegge skogene et særskilt styre med medlemmer valgt av kommunestyret.¹⁸⁶

Denne loven ble erstattet av den nye Skogbrukslova av 2005 som gir kommunene ulike ansvarsoppgaver i forvaltning av kommunenes egne skogområder, og at statsforvalteren er skogbruksstyremakt for skogområdene som kommunene eller fylkeskommunene eier jf. Skogbrukslova §3.¹⁸⁷

Kommunenes styre for kommuneskog har ulike hovedmål, og har som oppgave å realisere disse, i tillegg til å holde tilsyn med virksomheten og sørge for at foretaket gjennomfører ulike oppgaver i henhold til forskrifter, lover og øvrige pålegg.¹⁸⁸

Formålet ved opprettelse av Kommuneskogene er at de skal forvalte kommunens skogeiendommer og naturressurser, og dermed opptre som en aktør for naturbasert næringsliv. Kommuneskogene skal sørge for en fremgang i næringsvirksomhet gjennom skogbruk, jakt, fiske og ytterlige fritidstilbud.¹⁸⁹

Ansatte i kommuneskogen kan dermed ha ansvar for oppgaver som tilsyn og vedlikehold av blant annet utleiehytter, flytebrygger, informasjonstavler, og salg av jakt og fiskekort.¹⁹⁰

Sammen med en økonomisk forsvarlig drift skal det også være fokus på flerbrukshensyn. Alle brukergrupper, fra fisk- og vilt interesserte til biologisk mangfold, skal tas hensyn til.¹⁹¹ I tillegg skal driften av eiendommene samhandle med en bærekraftig og langsiktig praksis som er med på å danne ressurser for framtiden.¹⁹²

Opggavene som blir utført er regulert av lover som jordloven, konsesjonsloven, odelsloven og viltloven.

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker, saksarkiv, spesialserier og regnskap.

186 Pettersen, *Kommunale nemnder* (Oslo: Sem & Stenersen, 1967).

187 Lov 2005-27-31 om skogbruk (skogbrukslova).

188 Steinskjer kommuneskoger, «Om foretaket.»

189 *Ibid.*

190 Rakkestad kommune, «Kommuneskogen.»

191 Holmestrand kommune, «Kommuneskog.»

192 Steinskjer kommuneskoger, «Om foretaket.»

Naturressursutvalget

Naturressursutvalget ble opprettet med hjemmel i § 10 i kommuneloven av 25. september 1992.¹⁹³ Loven gav kommunestyret myndighet til å opprette utvalg for kommunale formål og behov. Ansvarsområdet og sammensetningen til naturressursutvalgene kunne derfor variere mellom kommunene.¹⁹⁴

Naturressursutvalget sine forvaltningsoppgaver var knyttet til lovverk om vilt, friluftsliv, laksefiske, innlandsfiske og motorferdsel i utmark. Utover dette fastsatte det enkelte kommunestyret området for naturressursutvalget sin virksomhet. Utvalget overtok oppgaver som ofte hadde tilfalt viltneimda, innlandsfiskeneimda og fjellstyret. Utvalget var underlagt kommunestyret og ble valgt for den kommunale valgperioden. Leder, nestleder, medlemmer og varamedlemmer ble valgt av kommunestyret. Utvalget holdt møter etter krav fra leder eller når minst tre av medlemmene krevde det.¹⁹⁵

Naturressursutvalget skulle fatte vedtak og ta avgjørelser om regulering og utbygging i viktige viltområder, rett til jakt i sameiestrekning, vilkår for felling og regulering av ferdsl i utmark. Utvalget skulle videre gi uttalelser om fiske og friluftsliv i kommunen, fremme og ta opp miljø saker og miljø spørsmål og vurdere kommunen sin innsats for miljøvern.¹⁹⁶

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker.

193 Fjell kommune. Formannskapet «Val av naturressursutval.»

194 Lov 1992-09-25-107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneleaven).

195 Alstahaug kommune, «Reglement for naturressursutvalget.»

196 Alstahaug kommune, «Reglement for naturressursutvalget» og Fjell kommune. Formannskapet «Val av naturressursutval.»

Arkivskaperkategori	Nærings- og ressursforvaltning
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Offentlig foretak
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Næringsliv, kommunikasjon, ressurs og miljø forvaltning, tekniske oppgaver

Arkivskaperkategori	Nærings- og ressursforvaltning
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Næringsliv, kommunikasjon, ressurs og miljø forvaltning, tekniske oppgaver

Sosialstyret

Sosialstyret ble opprettet med hjemmel i sosialomsorgsloven av 5. juni 1964. Loven påla alle kommuner å etablere et sosialstyre og en sosialadministrasjon. Sosialstyret erstattet det tidligere fattig-/forsorgstyret og skulle sikre at bestemmelsene i sosialomsorgsloven ble fulgt.¹⁹⁷

Sosialstyret var i funksjon fram til midten av 1980-tallet. Med endringer i nemndsstrukturen i norske kommuner, hvor antall nemnder ble redusert og erstattet av fem hovedutvalg, ble sosialstyret i stor grad erstattet av hovedutvalg for helse og sosial fra 1980 og utover.

Sosialstyret hadde sitt virke innenfor den enkelte kommune, og fikk sitt politiske ansvar og oppgaver fra kommunestyret. Sosialstyret var ansvarlig for at barnevernsnemnda og edruskapsnemnda var i funksjon, og skulle ved eventuelle forsømmelser gripe inn. Utover dette var både barnevernsnemnda og edruskapsnemnda selvstendige fagorgan som tok egne avgjørelser.¹⁹⁸

Etter § 7 i sosialomsorgsloven skulle sosialstyret ha minst 5 medlemmer. Medlemmer og varamedlemmer, samt formann og nestformann skulle velges av kommunestyret. Medlemmene ble valgt for den kommunale valgperioden.¹⁹⁹

Sosialstyret skulle sikre at kommunens innbyggere fikk det sosiale vernet de hadde krav på. Styret skulle samordne det sosiale arbeidet i kommunen, ha tilsyn med sosiale institusjoner og drive aktivt informasjonsarbeid om folks rettigheter og særskilte kommunale tilbud. Informasjonsplikten innebar også å gi opplysninger, råd og veiledning til enkeltpersoner. Sosialstyret skulle videre sørge for at formannskap og kommunestyre var oppdatert og informert om den sosiale situasjonen i kommunen.²⁰⁰

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker.

197 Norske kommuners sentralforbund. *Håndbok - Sosialstyre* (Kommuneforlaget, 1979), s. 11 og 33.

198 *Ibid*, s. 17.

199 Sosialdepartementet, *Lov om sosial omsorg av 5. juni 1964 de enkelte paragrafer med merknader*: s. 41.

200 Norske kommuners sentralforbund. *Håndbok - Sosialstyre* (Kommuneforlaget, 1979), s. 11-12.

Arkivskaperkategori	Sosiale oppgaver
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Helse- og sosialsaker

Hovedutvalget for helse og sosial

Hovedutvalget for helse og sosial ble opprettet med hjemmel i § 25 i kommunestyreløven av 12. november 1954. Utvalget var et resultat av KS sin evaluering av nemndstrukturen i norske kommuner fra 1977. Evalueringen førte til at antall nemnder i kommunene ble redusert og erstattet av fem utvalg som gjenspeilet hovedområdene for kommunal sektor: administrasjon, undervisning, helse og sosial, kultur og teknisk sektor.²⁰¹

Hovedutvalget for helse og sosial ble etablert fra tidlig 1980-tallet og skulle styre og samordne arbeidet innen helse- og sosialsektoren.²⁰² Det var underlagt kommunestyret og overtok de oppgavene som normalt hadde tilfalt sosialstyret. Utvalget ble igjen erstattet av nye utvalg og komitéer etter at kommuneloven av 1992 åpnet opp for en friere organisering av politiske organ i kommunene.²⁰³

Utvalget besto av medlemmer med varamedlemmer, som ble valgt av kommunestyret for den kommunale valgperioden. Antall medlemmer og varamedlemmer varierte mellom kommunene.²⁰⁴

Hovedutvalget for helse og sosial sine oppgaver omfattet blant annet forebyggende sosialarbeid, familievern, barnevern, eldreomsorg, omsorg for funksjonshemmede, edruskap og barnehager.²⁰⁵ Utvalget hadde ansvar for å sørge for en planmessig og økonomisk organisering av sektoren, delegerer avgjørelsesmyndighet til administrasjonen samt føre kontroll med at vedtak ble iverksatt. Hvis ikke annet var bestemt fungerte utvalget som styre for helse- og sosialinstitusjoner. Utvalget skulle videre sørge for en samordning og et samarbeid med andre offentlige og private virksomheter og enkeltpersoner med tilsvarende oppgaver. Ved saker som gjaldt opprettelse, endring og inndragelse av stillinger hadde utvalget uttalelsesrett.²⁰⁶

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker og referatsprotokoller.

201 Stigen, «Hvorfor politiske utval og komiteer under kommunestyret.» *Regjeringen.no*.

202 Norske kommuners sentralforbund. *Normalreglement for hovedutvalg i kommunene* (Kommuneforlaget, 1987), s. 19-20.

203 Lov 1992-09-25-107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

204 Norske kommuners sentralforbund. *Normalreglement for hovedutvalg i kommunene* (Kommuneforlaget, 1987), s. 19.

205 Norske kommuners sentralforbund. *Normalreglement for hovedutvalg i kommunene* (Kommuneforlaget, 1980), s. 42.

206 Norske kommuners sentralforbund. *Normalreglement for hovedutvalg i kommunene* (Kommuneforlaget 1987), s. 19-20.

Arkivskaperkategori	Sosiale oppgaver
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Helse- og sosialsaker

Utvalget for helse, sosial og omsorg

Utvalget for helse, sosial og omsorg ble opprettet med hjemmel i § 10 a. nr. 1 i kommuneloven av 25. september 1992. Loven åpnet opp for en friere organisering av politiske utvalg i kommunene, men mange kommuner valgte likevel å beholde den tidligere ordningen med hovedutvalg. I 2018 ble kommuneloven endret, med enkelte mindre konsekvenser for kommunale utvalg og nemnder.²⁰⁷

Utvalget er underlagt formannskapet, og er et av kommunens politiske hovedutvalg. Det blir ofte delegert myndighet i alle saker som er knyttet til helse- og sosialspørsmål, med unntak av de oppgavene som er lagt til kommunestyret, formannskapet, administrasjonsutvalget eller kontrollutvalget.²⁰⁸ Utvalget skal ha minst tre medlemmer som velges av kommunestyret.²⁰⁹

Utvalget for helse, sosial og omsorg kan være ansvarlig for kommunen sitt arbeid med helse- og omsorgstjenester, eldrepolitikk, psykisk helsevern, sosialtjenester, smittevern, bostøtte og pasient- og brukerretektigheter. Andre oppgaver kan også forekomme.²¹⁰ Hjemmebaserte tjenester, sykehjem, NAV og integrering og mangfold er blant virksomhetene som kan være underlagt ansvarsområdet til utvalg for helse, sosial og omsorg.²¹¹

Etter kommuneloven av 22. juni 2018 § 5-7 kan utvalg for helse, sosial og omsorg opprettes etter behov i de enkelte kommunene. Ansvarsområde, oppgaver og utvalget sitt navn kan derfor variere.²¹²

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker.

207 Lov 1992-09-25-107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

208 Kongsberg kommune, «Reglement for hovedutvalg.»

209 Lov 1992-09-25-107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

210 Bergen kommune, «Om utvalg for helse og sosial» og Gjøvik kommune, «Politisk delegeringsreglement 2021-2024.»

211 Gjøvik kommune, «Politisk delegeringsreglement 2021-2024» og Nesodden kommune, «Helse, omsorg og sosial.»

212 Lov 2018-06-22-83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

Arkivskaperkategori	Sosiale oppgaver
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Helse- og sosialsaker

Eldrerådet

Med eldrerådsloven av 8. november 1991 ble kommunene pliktige ved lov til å ha et eget eldreråd. Norsk pensjonistforbund og Landsorganisasjonen i Norge hadde arbeidet for lovpålagte eldreråd i kommunene og fylkeskommunene siden 1978. I 1987 kom Sosialdepartementet med nye retningslinjer for eldreråd i kommunene der det ble anbefalt at hver kommune skulle ha sitt eget eldreråd. Fram til 1991 måtte forslag om eldreråd fremmes og vedtas i kommunestyret.²¹³

Bakgrunnen for den nye loven var den lave representasjonen av eldre i kommunene. Samtidig som at eldre over 70 år utgjorde 20% av de stemmeberettigede i landet, var det i kommunestyrene kun 0,7% av medlemmene som var eldre enn 70 år. Etableringen av eldreråd ville bidra til å sikre en bred, åpen og tilgjengelig medvirkning i saker som gjaldt eldre.²¹⁴

Medlemmene av eldrerådet velges av kommunestyret og blir valgt for den kommunale valgperioden. Kommunestyret avgjør også hvor mange medlemmer eldrerådet skal ha, men rådet velger selv leder og nestleder. Flertallet av eldrerådet skal være pensjonister.²¹⁵

Rådet skal fungere som et rådgivende organ for kommunen, og har de saker som gjelder levekår for eldre som sitt arbeidsområde. Under dette faller blant annet budsjett og kommuneplaner, tiltak og planer for helse- og sosialsektoren, samferdsel og kommunikasjon, og kulturelle tiltak for eldre. Rådet skal kunne uttale seg om alle fremlegg som gjelder eldre før kommunestyret tar stilling til fremlegget. Rådet kan også selv ta opp saker som berører eldre i kommunen.²¹⁶

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker og referatsprotokoller.

213 Ot.prp. nr. 68 (1990-1991).

214 *Ibid.*

215 Regjeringen, «Hvordan eldreråd arbeider.»

216 Regjeringen, «Hvordan eldreråd arbeider» og Regjeringen, «Hva er eldreråd?»

Arkivskaperkategori	Sosiale oppgaver
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Helse- og sosialsaker

Rådet for personer med funksjonsnedsettelse

Rådet for personer med funksjonsnedsettelse ble opprettet med hjemmel i kommuneloven av 1992 § 5-12. Loven sier at kommunestyret og fylkestinget selv skal velge rådet, som har rett til å uttale seg i saker som henholdsvis gjelder eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom. Departementet gir forskrifter om oppgaver, organisering og saksbehandling for rådene.²¹⁷

Rådet er et lovpålagt, rådgivende organ i kommuner og fylkeskommuner. Det har som oppgave å gi innspill i saker som gjelder funksjonshemmedes levekår, og er del av disse sakene før politikerne fatter sine endelige vedtak. Rådets anbefalinger vil være en sentral del av beslutningsgrunnlaget.²¹⁸

Rådet for personer med funksjonsnedsettelse arbeider for å styrke personer med funksjonsnedsettelses innflytelse og deltakelse på alle samfunnsområder.²¹⁹ Som rådgivende organ vil rådet hovedsakelig jobbe med saker på et overordnet nivå som f.eks. med budsjett og kommuneplaner. Dette kan være saker knyttet til et selvstendig liv på områder som barnehage, skole, arbeid, helse- og omsorgstjenester, transport, kultur og fritid.²²⁰

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker.

217 Regjeringen, «Råd for personer med nedsatt funksjonsevne.»

218 Asker kommune, «Råd for personer med funksjonsnedsettelse.»

219 Bergen kommune, «Kommunalt råd for funksjonshemmede.»

220 Regjeringen, «Råd for funksjonshemmede.»

Arkivskaperkategori	Sosiale oppgaver
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Helse- og sosialsaker

Innvandrerrådet

I siste halvdel av 1990-tallet var innvandrerråd opprettet i flere av de største kommunene. Siden da har innvandrerråd, også kjent som flerkulturelt råd mfl., etablert seg i både små og store kommuner over hele landet.²²¹ Det er ikke lovpålagt for kommunene å ha innvandrerråd, men for de som velger å opprette slike råd reguleres tjenestetilbudet av lover som kommuneloven, forvaltningsloven og offentlighetsloven.²²²

Kommunen velger rådets sammensetning og valgperiode. Som regel har innvandrerråd fem eller flere medlemmer som sitter i rådet gjennom kommunestyreperioden på 4 år. Medlemmene er ofte nominert fra innvandrermiljø og fra politiske parti.²²³ Rådet skal være partipolitisk uavhengig.²²⁴

Rådet fungerer som et rådgivende organ for kommunen, og har saker som gjelder innbyggere med innvandrerbakgrunn, nasjonale minoriteter og urfolk som sitt arbeidsområde. Innvandrerråd skal arbeide for å fremme forståelse og kontakt mellom flerkulturelle minoriteter og det offentlige. Dette innebærer å gi råd til kommunen om hvordan innvandrere kan involveres og motiveres til å delta i utviklingen av lokaldemokratiet og nærmiljøet. Rådet kan også på eget initiativ ta opp saker som har betydning for innbyggerne de representerer.²²⁵

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker og saksarkiv.

221 St.meld. nr. 17 (1996-1997).

222 Regjeringen, «Lokaldemokrati i et flerkulturelt samfunn.»

223 Larvik kommune, «Innvandrerrådet.»

224 Bodø kommune «Flerkulturelt råd.»

225 Regjeringen, «Lokaldemokrati i et flerkulturelt samfunn» og Oslo kommune, «Rådet for flerkulturelle minoriteter i Oslo.»

Arkivskaperkategori	Sosiale oppgaver
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Helse- og sosialsaker

Barnehagenemnda

Barnehagenemnda ble opprettet med hjemmel i § 6 i barnehageloven av 6. juni 1975.²²⁶ Her ble det stilt krav om at kommunen skal ha en barnehagenemnd. Loven og nemnda var viktige ledd i etableringen av barnehageutbygging og drift som en kommunal oppgave. Loven beskrives som et virkemiddel for å stimulere kommunene til økt innsats i utbyggingen av barnehager.²²⁷

Barnehagenemnda var i funksjon fra 1970-tallet og fram til første halvdel av 1990-tallet. Det var lenge vanlig at helse- og sosialstyret eller skolestyret fungerte som barnehagenemnd med egen møtebok. På begynnelsen av 1990-tallet hadde barnehageutbygging og drift etablert seg som en anerkjent kommunal oppgave, og departementet så ikke lenger nødvendigheten av å opprettholde kravet om barnehagenemnder.

Med ny kommunelov av 1992 ble barnehagenemndas oppgaver lagt til kommunen. Kommunestyret kunne delegere oppgavene til det organet det måtte finne hensiktsmessig, gjerne til organ som hadde ansvar for skole og oppvekst. Kommunestyret kunne også delegere tilsynsoppgaver til administrasjonen.²²⁸

Hovedoppgaven til barnehagenemnda var å forberede barnehagesaker for behandling i kommunestyret, samt vedtaksmyndighet i enkelte typer saker. Nemnda hadde ansvaret for utarbeidelsen av planer for utbygging av barnehager og forslag om vedtekter for barnehagene. Barnehagenemnda hadde og ulike oppgaver knyttet til godkjenning av barnehager og familiebarnehager, opptak av barn, forslag til budsjett, og tilsyn med kommunale og private barnehager i kommunen.²²⁹

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker, saksarkiv, personalmapper, og regnskap.

226 Lov 1975-06-06-30 om barnehager m.v. (barnehageloven).

227 Ot.prp. nr. 59 (1992-1993) 4.1.1a.

228 Lov 1992-09-25-107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

229 Ot.prp. nr. 59 (1992-1993) 4.1.1a.

Arkivskaperkategori	Barnehage
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Helse- og sosialsaker

Hjemmesykepleien

Kommunal hjemmesykepleie er en lovpålagt tjeneste med hjemmel i § 3-1 og §3-2 i helse- og omsorgstjenesteloven av 24. juni 2011.²³⁰ Loven pålegger kommunene å tilby nødvendig helsehjelp og veiledning til hjemmeboende som ikke klarer å ivareta sine grunnleggende behov som følge av sykdom, skade eller funksjonsnedsettelse. Tjenesten skal tilbys til fastboende og personer som oppholder seg midlertidig i kommunen.²³¹

Etter å ha vært organisert sammen med husmorvikarordningen ble hjemmesykepleien skilt ut som en egen tjeneste i 1972. Tjenesten, som var underlagt sosialtjenesten, var en frivillig ordning for kommunene og opererte etter midlertidige retningslinjer. Kommuner som valgte å etablere hjemmesykepleie og organiserte tjenesten etter disse retningslinjene fikk 75 % av kostandene refundert av staten. Kommunehelsetjenesteloven av 19. november 1982 påla kommunene å tilby tjenester for behandling av sykdom, rehabilitering og pleie og omsorg utenfor institusjon. Disse oppgavene skulle løses gjennom tilbud som allmennlegetjeneste, fysioterapitjeneste og hjemmesykepleie.²³² Hjemmesykepleien er den dag i dag fremdeles organisert under den kommunale helse- og omsorgstjenesten.²³³

Hvilken form for hjelp som ytes av hjemmesykepleien gis etter en individuell og faglig vurdering av brukeren. Dette kan være nødvendig helsehjelp som sårbehandling og medikamenthåndtering, opptrening, opplæring eller hjelp til å mestre daglige aktiviteter. Hjemmesykepleien skal og bistå med støtte og veiledning til pårørende. Den kommunale hjemmesykepleien er en gratis tjeneste.²³⁴

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel klientmapper, men vi kan og finne postjournaler og møtebøker i arkivene etter hjemmesykepleien.

230 Lov 2011-06-24-30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m.(helse- og omsorgstjenesteloven).

231 Elverum kommune, «Hjemmesykepleie.»

232 Bølstad, *Hjemmesykepleie: kommunehelsetjenestens grunnpilar* (Oslo: TANO, 1985), s. 13 og Breivik, *Hjemmesykepleie* (Oslo: Norsk institutt for by- og regionsforskning, 1978), s. 3.

233 Elverum kommune, «Hjemmesykepleie» og Rælingen kommune, «Tjenestekontoret for helse og omsorg.»

234 Flakstad kommune, «Hjemmesykepleie» og Sandefjord kommune, «Hjemmesykepleie (helsetjenester i hjemmet).»

Arkivskaperkategori	Helse og omsorg
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Helse- og sosialsaker

Kommunale bofellesskap

De kommunale bofellesskapene faller inn under kommunens ansvar for helse- og omsorgstjenester. Spesifikt faller dette inn under kapittel tre i helse og omsorgsloven av 24. juni 2011: «Kommunenes ansvar for helse- og omsorgstjenester» og lovens § 3-7 «boliger til vanskeligstilte». ²³⁵ Plasseringen av dette ansvaret er av mange kommuner gitt utvalget for helse, sosial og omsorg. ²³⁶

Med HVPU-reformen (1991-1995) ble tidligere fylkeskommunale institusjoner for mennesker med psykisk utviklingshemming lagt ned og erstattet med kommunale bofellesskap. Reformen skulle bedre levekårene for mennesker med psykisk utviklingshemming og la vekt på integrering. Institusjonene ble lagt ned og beboerne flyttet til alminnelige boliger i sine hjemkommuner. ²³⁷

Ansvaret omfatter i dag å tilby boliger som er særlig tilpasset innbyggere med spesielle behov, grunnet alder, funksjonshemming eller andre årsaker. Som følge av kapittel tre i ovennevnte lov pikter også kommunen seg til at personene som får tilbud om plass i bofellesskap får den oppfølgingen og hjelpen de trenger. For å kunne tilby slike boliger til personen som kan ha krav på plass i bofellesskap, samarbeider kommunene med Husbanken. Husbanken har som målsetning å hjelpe kommunene til å kunne gi et helhetlig tilbud for å løse boligsosiale utfordringer. ²³⁸

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker, beboermapper, vaktplan- og beskjedbøker, rapportbøker og regnskap.

²³⁵ Lov 2011-06-24-30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven).

²³⁶ Alver kommune, «Bustad/bufellesskap» og Øygarden kommune, «Bustad.»

²³⁷ Søbye, «HVPU-reformen.»

²³⁸ Husbanken, «Boligsosialt arbeid.»

Arkivskaperkategori	Helse og omsorg
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Institusjon
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Helse- og sosialsaker

Inntaksnemnda

Inntaksnemnda er ikke opprettet med hjemmel i én spesifikk lov, men kan sees i sammenheng med helse- og omsorgstjenesteloven av 24. juni 2011 § 3-2a. Loven gir kommunen ansvar for å tilby opphold i institusjon. ²³⁹ Fra 2017 vedtok kommunestyrene sine egne forskrifter om tildeling av langtidsopphold i sykehjem. Forskriftene skal sikre forutsigbarhet og åpenhet når det gjelder retten til langtidsopphold i sykehjem. ²⁴⁰

Hver kommune kan selv bestemme prosedyrene for inntak av beboere i institusjon, men det vanligste er å opprette en inntaksnemnd. Inntaksnemnda består som regel av lege, sykepleiere for institusjon og representanter for den åpne omsorgen. ²⁴¹

Inntaksnemnda behandler søknader og gjør vedtak om tildeling av langtidsopphold og avlastningsplass i institusjon på bakgrunn av klientens medisinske funksjon og behov for pleie- og omsorgstjenester. Søknaden kan komme fra klienten selv eller fra lege på vegne av klienten ²⁴²

Inntaksnemnda skal også føre ventelister over pasienter og brukere som venter på langtidsopphold ²⁴³ og fungerer som klageorgan i første instans. Vedtak kan påklages til Fylkesmannen (jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 7-2). ²⁴⁴

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker med saksvedlegg.

²³⁹ Lov 2011-06-24-30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven).

²⁴⁰ Forskrift om tildeling av langtidsopphold i sykehjem, Osen (2017).

²⁴¹ Edvardsen, *Betaling for beboere i institusjon* (Oslo: Kommuneforlaget, 1997), s. 12.

²⁴² *Ibid.*

²⁴³ Lov 2011-06-24-30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven).

²⁴⁴ Forskrift om tildeling av langtidsopphold i sykehjem, Osen § 10 (2017).

Arkivskaperkategori	Helse og omsorg
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Helse- og sosialsaker

Helsestasjonen

Den første norske kommunale helsestasjonen ble opprettet i 1937, men frem til 1972 var $\frac{3}{4}$ av helsestasjonene drevet av private organisasjoner, støttet av kommunen og fylkeskommunen. Med Lov om helsestasjoner og helsetiltak blant barn m.v av 1972 ble helsestasjonene et kommunalt ansvar.²⁴⁵ I dag har helsestasjonen sin hjemmel § 3-2 i helse og omsorgsloven av 24. juni 2011.²⁴⁶

Helsestasjonen kan være noe ulikt organisert i kommunene, men tjenesten har som regel skolehelsetjeneste, helsestasjon for barn 0-5, helsestasjon for ungdom og jordmør-tjeneste knyttet til seg. I mindre kommuner og bydeler kan tilbudet være etablert på tvers av kommune- og bydelsgrenser.²⁴⁷

Helsestasjonen er et gratis lavterskeltilbud for barn og unge og deres familier. Helsestasjonen jobber med helsefremmende og forebyggende arbeid. Dette innebærer helseundersøkelse, vaksinasjoner, helseopplysning og veiledning. Helsestasjonene skal se til at tidlige signaler på mistrivsel, omsorgssvikt og utviklingssvikt blir fanget opp. Tjenesten driver også oppsøkende virksomhet gjennom å følge opp barn og foreldre etter fødsel og adopsjon.²⁴⁸

Helsestasjoner bemannes av sykepleiere, jordmødrer, psykologer og leger, og skal formidle kontakt med fysioterapeut, ergoterapeut, PPT og barnevernet ved behov.²⁴⁹

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel pasientjournaler.

245 Heian, *Helsestasjonsboka* (Oslo: Kommuneforlaget, 1989).

246 Lov 2011-06-24-30 om kommunale helse- og omsorgstjenesteloven m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven).

247 Davidsen, «Helsestasjons- og skolehelsetjenesten» *Lovdata* (2014).

248 *Ibid.*

249 Bergen kommune, «Helsestasjon- og skolehelsetjenesten – et gratis tilbud.»

Arkivskaperkategori	Helse og omsorg
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Institusjon
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Helse- og sosialsaker

Kommunelegen

Kommunelegen ble opprettet med hjemmel i kommunehelsetjenesteloven av 19. november 1982.²⁵⁰ Loven var et resultat av en lang og omfattende debatt om hvordan førstelinetjenesten i det norske helsevesenet skulle organiseres. Motivasjonen for å revidere denne sektoren var blant annet å skape en mer helhetlig, geografisk utjevnet og effektiv helsetjeneste med økt folkevalgt innflytelse.²⁵¹

Med kommunehelsetjenesteloven fikk kommunene tildelt et nytt og omfattende ansvar for organisering, planlegging og drift av helsetjenester til lokalbefolkningen. De stod dermed fritt til å utforme egen helsepolitikk etter lokale behov.²⁵² Loven avsluttet også det statlige distriktlegevesenet²⁵³ og gjorde stillingene om til kommuneleger.²⁵⁴ I dag er kommunelegen sitt ansvar og virksomhet hjemlet i § 5-5 i helse- og omsorgstjenesteloven av 24. juni 2012.

Kommunelegen overtok mange av oppgavene som tidligere hadde tilfalt distriktslegene. Helserådene, hvor distriktslegen hadde fungert som leder og helserådsordfører, ble lagt ned i 1988 da store deler av den tidligere sunnhetsloven av 1860 ble erstattet med et nytt kapittel om miljørettet helsevern i kommunehelsetjenesteloven.²⁵⁵

Kommunehelsetjenesteloven stadfestet at kommunelegen skulle være medisinskfaglig rådgiver for helsetjenesten. Kommunelegens tilråding og begrunnelse skal alltid følge saken når kommunen behandler saker om miljørettet helsevern, smittsomme sykdommer og helsemessig beredskap.

Kommunelegen har som oppgave å opprettholde et tilfredsstillende smittevern, helsemessig og sosial beredskap ved små og store ulykker eller katastrofer, samt legeundersøkelse etter lov om tvungent psykisk helsevern.²⁵⁶ Ved dødsfall har kommunelegen ansvar for å videresende dødsmeldinger fra leger i kommunen til Dødsårsaksregisteret, jf. lov om helsepersonell § 36.

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel pasientjournaler.

250 Lov 1982-11-19 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene (kommunehelsetjenesteloven).

251 Paulsen, *Ny lov om kommunehelsetjenesten* (Oslo: Kommuneforlaget, 1985), s. 2-3.

252 Hellandsvik, *Grunnbok om kommunehelsetjenesten* (Oslo: Norske kommuners sentralforbund, 1987), s. 7.

253 Regjeringen, «Evaluering av fastlegeordningen. EY og Vista analyse.»

254 *Store norske leksikon* «Kommunelegen» av Geir Sverre Bjørg Braut.

255 Rønnevik, «Kommunelegene – fra dobbeltstemme til hviskelek?»

256 Johansen, «Samfunnsmedisin og kommuneoverlege», Målselv kommune.

Arkivskaperkategori	Helse og omsorg
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Helse- og sosialsaker

Kommunepsykologen

Alle norske kommuner er pålagt å ha en psykolog knyttet til seg, jf. helse og omsorgstjenesteloven av 24. juni 2011 § 3-2.²⁵⁷ Ordningen, som tidligere var frivillig, ble lovpålagt i 2020, og skal bidra til at kommunen kan tilby nødvendige helse- og omsorgstjenester til personer som bor og oppholder seg i kommunen.²⁵⁸

Kommunepsykolog etablerte seg som en egen stillingsbetegnelse på midten av 1970-tallet, og var underlagt sosialkontoret. Odda kommune var den første kommunen som ansatte en egen kommunepsykolog. Ansettelsen fant sted etter at det ble gjennomført en kartlegging av sosialsektoren og skolesektoren. Kartleggingen viste at det var et behov for en kommunal psykolog med et bredere virkeområde enn det PP-tjenesten kunne tilby.²⁵⁹

I likhet med allmennleger og sosialkuratorer hadde kommunepsykologen en generalistfunksjon, med arbeidsoppgaver som favnet bredt. Dette kunne innebære forebyggende arbeid blant barn og ungdom, familierådgiving, klientbehandling og oppsøkende ungdomsarbeid. Rollen har senere blitt mer spesialisert.²⁶⁰

Kommunepsykologen er underlagt de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Arbeidsområdet til kommunepsykologen kan variere mellom kommunene, men som regel skal tjenesten tilby lavterskel behandling for milde psykiske lidelser og bidra til helsefremmende arbeid i lokalmiljøet. Dette innebærer å delta på plan- og utviklingsarbeid, undervise om psykisk helse og veilede andre yrkesgrupper, kommunale tjenester, lag og foreninger i faget.²⁶¹ I enkelte kommuner er kommunepsykologen en tjeneste som er rettet særskilt mot barn og unge.²⁶²

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel klientmapper.

257 Lov 2011-06-24-30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven).

258 Toppe, «Representantforslag om økt rekruttering av kommunepsykologer» *Stortinget*.

259 Knoff, *Psykologiske allmentjenester* (Universitetsforlaget, 1982).

260 Ånstad, *Psykologer i den kommunale helse- og sosialtjenesten* (Statens trykningskontor, 1988).

261 Heim kommune, «Kommunepsykolog.»

262 Øygarden kommune, «Kommunepsykolog for barn og unge.»

Arkivskaperkategori	Helse og omsorg
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Helse- og sosialsaker

Psykisk helsetjeneste

Psykisk helsetjeneste har sin hjemmel i helse- og omsorgstjenesteloven av 24. juni 2011, og skal tilby psykisk helsehjelp til barn, voksne og pårørende.

De siste tre tiårene har feltet gjennomgått store endringer. På 1990-tallet kom det frem at tilbudet måtte endres for å bedre helsetjenesten. Hovedproblemene var blant annet at det var for få tilbud i kommunene og at det forebyggende arbeidet for psykisk helse var for svakt.²⁶³ Med pasient- og brukerrettighetsloven av 1999 ble forebyggende helsehjelp og pasientenes rett til behandling styrket.²⁶⁴

I 2011 ble helse- og omsorgstjenesteloven vedtatt. Loven erstattet den gamle kommunehelsetjenesteloven fra 1982.²⁶⁵ Den nye loven var et resultat av et av samhandlingsreformens mål om økt livskvalitet gjennom forebyggende arbeid. Kommunene fikk et mer helhetlig og tydelig ansvar for å tilby nødvendige helse- og omsorgstjenester ut fra lokale forhold og behov.²⁶⁶ Kommunens ansvar for disse tjenestene omfatter jf. lovens § 3.1 alle pasient- og brukergrupper, både med somatisk og psykisk sykdom, skade eller lidelse, mennesker med rusproblemer, sosiale problemer eller nedsatt funksjonsevne.²⁶⁷

Kommunene har ulike måter å organisere arbeidet innenfor psykisk helse, men felles er at det er underlagt helse- og omsorgstjenesten. Siden kommunene organiserer tilbudet etter lokale behov, vil tilbudet variere noe. Blant tilbudene er rask psykisk helsehjelp, bistand for mennesker i sorg og krise eller med utfordringer knyttet til rus, bistand for mennesker utsatt for eller som utsetter andre for vold og overgrep, psykisk helse for eldre, kommunal akutt døgnenhet, botilbud, møtesteder, kunst- og kulturtilbud og turgrupper.²⁶⁸

Arkivet etter denne arkivskaperen inneholder som regel klientmapper.

263 St.meld. nr. 50 (1993-1994) og St.meld. nr. 24 (1996-1997).

264 St.meld. nr. 24 (1996-1997) og Lov 1999-07-02-63 om pasient- og brukerrettigheter (pasient- og brukerrettighetsloven).

265 Lov 2011-06-24-30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven).

266 St.meld. nr. 47 (2008-2009) og Regjeringen, «Samhandlingsreformen.»

267 Lov 2011-06-24-30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven).

268 Moss kommune, «Psykisk helse», Bergen kommune, «Psykiske helsetjenester i kommunen» og Trondheim kommune, «Psykisk helse.»

Arkivskaperkategori	Helse og omsorg
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Helse- og sosialsaker

Fysio- og ergoterapitjenesten

Fysio- og ergoterapitjenesten er en del av de kommunale helse- og omsorgstjenestene, og har sin hjemmel i helse- og omsorgstjenesteloven av 24. juni 2011. Tjenesten er og regulert av lovens helsepersonelloven og pasient- og brukerrettighetsloven.²⁶⁹

Fysio- og ergoterapitjenesten tilbyr fysio- og ergoterapi til alle aldersgrupper, og skal sørge for at brukerne av tjenesten får en individuell tilpasset behandling, trening og veiledning. Tjenesten jobber også med helsefremmende og forebyggende tiltak rettet mot grupper og på samfunnsnivå.²⁷⁰

Mange kommuner har valgt å dele fysio- og ergoterapitjenesten inn i to fagområder ettersom de to områdene har forskjellige tilbud til brukerne. En fysioterapeut jobber med kropp og bevegelse for å fremme god helse, og skal undersøke, gi behandling og trening. Som oftest skal brukeren kontakte fysioterapitjenesten direkte, men om brukeren av helsemessige årsaker ikke klarer det selv er det mulig å søke gjennom kommunen.²⁷¹

Ergoterapeuter skal bistå brukere som har vanskeligheter med å utføre daglige gjøremål på grunn av sykdom eller skade. Ergoterapeuten hjelper til med å tilrettelegge omgivelsene i hjemmet, på skolen og på arbeidsplassen, og hjelper til å finne løsninger som gjør at brukerne kan leve et så aktivt liv som mulig.²⁷²

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel pasientjournaler.

269 Bergen kommune, «Ergo- og fysioterapi.»

270 Bergen kommune, «Ergo- og fysioterapi» og Vestre Toten kommune, «Fysio- og ergoterapitjenesten i Vestre Toten kommune.»

271 Vestre Toten kommune, «Fysio- og ergoterapitjenesten i Vestre Toten kommune.»

272 Vestre Toten kommune, «Fysio- og ergoterapitjenesten i Vestre Toten kommune» og Alver kommune «Ergoterapi.»

Arkivskaperkategori	Helse og omsorg
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Helse- og sosialsaker

Legevakten

Den kommunale legevakten har sin hjemmel i helse- og omsorgstjenesteloven av 24. juni 2011 og akuttmedisinforskriften av 20. mars 2015. Alle kommuner skal sørge for at de som bor og oppholder seg i kommunene har et tilbud om døgkontinuerlig helsehjelp, og skal tilby medisinsk hjelp ved ulykker og andre akutte situasjoner. Tjenesten er underlagt de kommunale helse og omsorgstjenestene, og er et sentralt ledd i det akuttmedisinske tilbudet utenfor sykehus.²⁷³

Legevaktstjenesten var tidligere basert på frivillige ordninger mellom legene i et distrikt. Først i 1981 ble legevaktstjenesten en lovpålagt kommunal oppgave.²⁷⁴ Hvordan tjenesten er organisert har fra starten av variert mellom kommunene. Kommunene kan enten ha en egen legevaktordning, eller inngå et samarbeid med andre nærliggende kommuner. Ordningen kommunen velger er gjerne påvirket av kommunens demografi og geografi.²⁷⁵

Mens fastlegene har ansvaret for å yte øyeblikkelig helsehjelp til sine pasienter i vanlig kontortid skal kommunen sørge for det akuttmedisinske tilbudet til innbyggere uten fastlege og andre som oppholder seg i kommunen.²⁷⁶ Flere kommuner har organisert en daglegevakt, hvor fastleger er i legevaktberedskap i kontortiden. Fastlegene som inngår i denne ordningen er på vakt i henhold til akuttmedisinforskriften, og skal ta imot pasienter på legekantoret eller rykke ut ved behov. Dette er en avtalefestet tjeneste mellom kommunen og de enkelte fastlegene som er med i ordningen.²⁷⁷

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel pasientjournaler.

273 Lov 2011-06-24-30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven).

274 NOU (1998:9) Hvis det haster... Faglige krav til akuttmedisinsk beredskap.

275 Regjeringen, «Legevakt og akuttmedisin» og Helsedirektoratet, «Legevakt og legevaktsentral.»

276 Regjeringen, «Legevakt og akuttmedisin.»

277 Helsedirektoratet, «Legevakt og legevaktsentral.»

Arkivskaperkategori	Helse og omsorg
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Institusjon
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Helse- og sosialsaker

Logopedtjenesten

Etter opplæringsloven § 5-1 skal kommuner og fylkeskommuner tilby behandling hos logoped og audiopedagog til barn, unge og voksne som har rett til et spesialpedagogisk tilbud. Det offentlige logopedtilbudet er også regulert av lover som barnehageloven, helse- og omsorgsloven, folketrygdloven og spesialisttjenesteloven.²⁷⁸

Logopedtjenesten er i mange kommuner organisert under eller som en del av Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT). Det er et gratis tilbud for barn i barnehage og grunnskole som har vansker med taleflyt og språklyder. Logopedtjenesten tilbyr logopedisk konsultasjon og kartlegging, veiledning av foreldre og personale i barnehage og skole, og oppfølging og undervisning av barnet.²⁷⁹

Logopedtjenesten kan også være organisert under de kommunale helse og omsorgstjenestene som et tilbud for voksne som på grunn av sykdom har fått vansker med språket, og har behov for rehabilitering.²⁸⁰

Mens barn og unge får tilbud om logopedhjelp gjennom kommunens tjenester for barnehage og skole må voksne som regel søke om logopedhjelp på egen hånd, eller få henvisning fra fastlege.²⁸¹

Dersom kommunen avslår henvisning til logoped etter opplæringsloven, helse- og omsorgsloven eller spesialisttjenesteloven gir Helføstøtte til undersøkelse og behandling hos privatpraktiserende logoped gjennom folketrygdloven § 5-10.²⁸²

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel klientmapper.

278 Helse Norge, «Behandling hos logoped eller audiopedagog.»

279 Tønsberg kommune, «Logopedtjenesten for barn og ungdom.»

280 Bodø kommune, «Logoped.»

281 Øygarden kommune, «Logoped.»

282 Helse Norge, «Behandling hos logoped eller audiopedagog.»

Flyktningkontoret

Bosetting av flyktninger er en frivillig oppgave for kommunene som selv vedtar hvor mange de ønsker å bosette. Blir det gjort vedtak om bosetting, forplikter kommunene seg til å følge bestemmelsene introduksjonsloven av 1. september 2003.²⁸³ Formålet med loven er å styrke nyankomne innvandrere sine muligheter til å delta i yrkes- og samfunnslivet, og for økonomisk selvstendighet. Loven skal videre legge til rette for at asylsøkere raskt får kjennskap til norsk språk, kultur og samfunnsliv.²⁸⁴

Flyktningkontoret, også kalt flyktningtjenesten m.fl., er i noen kommuner direkte knyttet til NAV.²⁸⁵ Oppgavene og den interne organiseringen til flyktningkontoret kan være variert. I noen kommuner har bosettingsansvaret blitt flyttet over fra boligkontoret til flyktningkontoret, mens i andre kommuner samarbeides det på tvers av ulike enheter i kommunen.²⁸⁶

Blant flyktningkontoret sine oppgaver er å bosette flyktninger med oppholdstillatelse og å gi norskopplæring til nyankomne. Disse oppgavene utføres etter avtale med, og er finansiert gjennom Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi).²⁸⁷

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker, kopibøker, saksarkiv, og klientmapper.

283 Kommunesektorens organisasjon, «Frivillig for kommune å bosette flyktninger.»

284 Lov 2003-07-04-80 om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven).

285 UiT Norges arktiske universitet, «Flyktningkonsulent».

286 Thorshaug, «Bosetting av enslige voksne flyktninger», (NTNU Samfunnsforskning AS, 2009).

287 Bodø kommune, «Flyktningkontoret.»

Arkivskaperkategori	Helse og omsorg
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Helse- og sosialsaker

Arkivskaperkategori	Sosiale oppgaver
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Helse- og sosialsaker

Arbeids- og velferdsetaten (NAV)

Arbeids- og velferdsetaten (NAV) ble etablert 1. juli 2006 med hjemmel i arbeids- og velferdsforvaltningsloven. I Stortingsproposisjon nr. 46 (2004-2005) «Ny arbeids- og velferdsforvaltning» la Bondeviks andre regjering frem forslag om at det skulle etableres en statlig Arbeids- og velferdsetat som ville overta arbeidsoppgavene til arbeidsmarkedsetaten (Aetat), trygdeetaten og den kommunale sosialtjenesten. Forslaget ble behandlet i mai 2005, og fikk bred oppslutning i Stortinget.²⁸⁸

Ideen om en felles velferdsetat ble først lagt frem av sosialkomiteen for Stortinget i 2001. Som følge av at for mange personer i yrkesaktiv alder sto helt eller delvis utenfor arbeid, og at det ofte tok lang tid før aktive arbeidsrettede tiltak ble satt inn, ba sosialkomiteen. Stortinget om å utrede muligheten for en felles velferdsetat. Omorganiseringen av de statlige etatene skulle sørge for en mer helhetlig og effektiv forvaltning. Velferdstjenestene skulle også bli bedre tilpasset den enkelte brukers behov.²⁸⁹

Arbeids- og velferdsdirektoratet har ansvar for overordnet styring, ledelse og utvikling av NAV. NAV og kommunene har stor frihet til å selv velge organisering av forvaltningen.²⁹⁰ Dette skyldes at NAV-kontorene ble opprettet gjennom avtale mellom Arbeids- og velferdsetaten og kommunene. Gjennom samarbeidet hadde NAV-kontorene handlingsfrihet til å utarbeide løsninger som best gagnet lokale behov og utfordringer.²⁹¹

Som etat forvalter NAV en tredjedel av statsbudsjettet gjennom diverse sosiale ytelser slik som dagpenger, arbeidsavklaringspenger, sykepenger, pensjon, barnetrygd og kontantstøtte. Deres oppgaver er å fremme overgang til arbeid samt sikre økonomisk og sosial trygghet. Dette gjelder blant annet ved arbeidsledighet, svangerskap, fødsel, aleneomsorg for barn, sykdom og skade, uførhet, alderdom og dødsfall.²⁹²

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel klientarkiv, møtebøker og kopibøker.

288 Regjeringen, «Bakgrunnen for NAV-reformen.»

289 St.meld. nr. 13 (2002-2003).

290 Regjeringen, «Bakgrunnen for NAV-reformen.»

291 NAV, «Organisering av NAV-kontoret».

292 Regjeringen, «Arbeids- og velferdsetaten (NAV)».

Arkivskaperkategori	Sosiale oppgaver
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Helse- og sosialsaker

Klientutvalget

Klientutvalget ble etablert med hjemmel i barnevernloven av 17. juli 1992. Fra da av fantes det unntaksbestemmelser om klientutvalg i kommunehelsetjenesteloven, sosialtjenesteloven § 4 tredje ledd, barnevernsloven og arbeids- og velferdsforvaltningsloven. Unntakene i de to førstnevnte lovene ble opphevet med ikrafttredelsen av helse- og omsorgstjenesteloven 1. januar 2012. Fra 2012 var det bare NAV-loven og barnevernloven som styrte ordningen med klientutvalg.²⁹³

Virkeområdet gjelder for alle barn med vanlig bopel i Norge. Kongen kan gi forskrifter for Svalbard. Klientutvalgene skal, gjennom barnevernloven, «sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår».²⁹⁴ Klientutvalget er underlagt de kommunale barneverntjenestene.²⁹⁵

Klientutvalget er et folkevalgt organ på kommunalt forvaltningsnivå.²⁹⁶ Ifølge barnevernloven § 2-1 tredje ledd kan kommunestyret avgjøre om de skal legge oppgavene til et slikt organ. I behandling av klientsaker må utvalget ha minst fem medlemmer.

Gjennom gjeldende lovverk er det ikke klargjort hvilke konkrete oppgaver som skal tillegges klientutvalgene.²⁹⁷ Likevel finnes det noen føringer i loven. Kommunene har, i motsetning til fylkeskommunene, ansvar for å beskytte barn og ungdom som ikke er i institusjon. Klientsaker bør være en administrativ oppgave, og faller derfor under kommunestyret. Kommunestyret må i slike tilfeller ta stilling til hvilke saker som er viktige nok til at de bør bli gitt til behandling av et folkevalgt organ, i denne sammenhengen klientutvalg.²⁹⁸

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker.

293 NOU (2016: 16) Ny barnevernslov - Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse.

294 Lov 1992-07-17-100 om barneverntjenester (barnevernloven).

295 NOU (2016: 16) Ny barnevernslov - Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse.

296 *Ibid.*

297 Ot.ptp. nr. 95 (2005-2006).

298 Ot.ptp. nr. 44 (1991-1992).

Arkivskaperkategori	Sosiale oppgaver
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Helse- og sosialsaker

Utekontakten

Utekontakten er en kommunal tjeneste som driver forebyggende og oppsøkende arbeid blant barn og ungdom.²⁹⁹ Målgruppen er barn og ungdom i faresonen for å utvikle sosiale problemer, utfordringer med mental funksjonsevne, og problembelastede barn som trenger støtte til å komme i kontakt med det ordinære hjelpeapparatet.³⁰⁰

Utekontakten er ikke en lovpålagt tjeneste, men kommuner som velger å ha tilbudet finner hjemmel i lover som helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1 og § 3-3, folkehelseloven § 5 og § 7 og barnevernloven § 3-1.³⁰¹

Oppsøkende arbeid som arbeidsform ble først tatt i bruk av Oslo kommune i 1969 da de opprettet Uteseksjonen og Feltsektoren. Bakgrunnen var utfordringene knyttet til økende narkotikamisbruk blant unge. I 1978 nedsatte Sosialdepartementet en arbeidsgruppe som skulle vurdere behovet for oppsøkende arbeid.³⁰²

Opprinnelig var Utekontakten ment som et tiltak mot narkotikamisbruk, men etter hvert ble det synlig at behovet for oppsøkende arbeid var nødvendig ved andre problemstillinger.³⁰³ Mål og metoder har derfor blitt overført til å også gjelde konflikthåndtering i hjemmet, utfordringer knyttet til seksuell orientering, mobbing, oppfølging med skole, jobb og fritidsaktiviteter og igangsetting av tiltak.³⁰⁴

Utekontakten kan være organisert ulikt i kommunene, men er hovedsakelig underlagt tjenestene helse- og omsorg, kultur, idrett og fritid, barnehage og skole eller sosialtjenester og barnevern. Utekontakten dokumenterer og formidler kunnskap og erfaringer videre til andre ansvarsnivåer i kommunene.³⁰⁵

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel møtebøker, sak- og korrespondansearkiv og klientarkiv.

299 Tromsø kommune, «Utekontakten.»

300 NOU (1980: 37) Oppsøkende barne- og ungdomsarbeid.

301 Bodø kommune, «Utekontakten.»

302 NOU (1980: 37) Oppsøkende barne- og ungdomsarbeid.

303 *Ibid.*

304 Tromsø kommune, «Utekontakten.»

305 Bærum kommune, «Utekontakten», Nordre Follo kommune, «Utekontakten» og Lørenskog kommune, «Utekontakten.»

Arkivskaperkategori	Sosiale oppgaver
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Helse- og sosialsaker

Barnevernet

Barnevernet ble opprettet med hjemmel i barnevernloven av 17. juli 1953, og erstattet det tidligere vergerådet. Loven har senere blitt revidert og videreført i barnevernloven av 17. juli 1992. Med loven av 1992 kom det en tydeligere fordeling av roller og oppgaver mellom stat, fylkeskommune og kommune.³⁰⁶

Formålet med barnevernet å sikre at barn og unge som lever under skadelige forhold skal få nødvendig hjelp og omsorg til rett tid, og at de sikres trygge oppvekstvilkår. Ansvaret for barnevernet er jf. §2-1 i barnevernloven fordelt mellom stat og kommune, der kommunen har ansvaret for oppgaver som ikke er lagt til staten. Alle kommuner er pålagt å ha en barneverntjeneste.³⁰⁷

Barnevernet skal hjelpe barn og unge som lever under skadelige forhold, også i akutte situasjoner.³⁰⁸ Tjenesten skal bidra til gode levekår og positiv utvikling hos kommunens barn og unge ved hjelp av råd, veiledning og andre hjelpetiltak i familiene.³⁰⁹ De har ofte samarbeid med kommunale og statlige tjenester, deriblant skoler, barnehager, helsestasjon, skoletjeneste, fastleger, NAV og PPT.³¹⁰ Noen barn får hjelp hjemme hos familien, mens andre flytter i fosterhjem eller på en institusjon.³¹¹

Arkiv etter denne arkivskaperen inneholder som regel klientmapper, møtebøker og saksarkiv.

306 Bufdir, «Organisering og oppgaver.»

307 Lov 1992-07-17-100 om barneverntjenester (barnevernloven).

308 Bergen kommune, «Barnevernet.»

309 Karmøy Kommune, «Om barneverntjenesten.»

310 Bergen kommune, «Barnevernet.»

311 Karmøy Kommune, «Om barneverntjenesten.»

Arkivskaperkategori	Sosiale oppgaver
Samfunnssektor	Kommune
Aktørtype	Forvaltningsorgan
Forvaltningsnivå	Fagetater
Forvaltningsområde	Helse- og sosialsaker

Litteraturhenvisning

Kilder fra arkiv

- Askøy kommune. Formannskapet. IKAH/1247-021/D/Dc/L008/0009 «Kommunal studienemnd.»
- Askøy kommune. Formannskapet. IKAH/1247-021/D/Dd/L0017 «Instruks for trafikksikringsutvalget.»
- Austevoll kommune. Tilsetjingsutvalet/tilsetjingsrådet. IKAH/1244-057/A/Aa/L0001
- Fjell kommune. Formannskapet. IKAH/1246-021/D/Dc/Dce/L0005 «Val av naturressursutval»
- Osterøy kommune. Formannskapet. Uordnet arkiv fra perioden 1992-1994 «Skriv om innføring av ny kommunelov i 1992»
- Osterøy kommune. Formannskapet. Uordnet arkiv fra perioden 1992-1994 «Møteinnkalling fra Rådmannen om innføring av felles saksarkiv og felles postmottak»
- Sveio kommune. Formannskapet. Uordnet saksarkiv fra 1972.
- Ullensvang herad. Formannskapet. Uordnet saksarkiv fra 1995 «Reglement for oppvekst og levekårsutvalet.»

Bøker og artikler

- Anderssen, Harald Benestad red. *Store norske leksikon* <https://snl.no/generalplan>
- Bjergum, Egil. *Kommunale krav og innkreving: lærebok* (Kristiansand Bjervand & Skarpodde, 1994).
- Brevik, Ivar. *Hjemmesykepleie* (Oslo: Norsk institutt for by- og regionsforskning, 1978).
- Braut, Geir Sverre Bjørg, red. *Store norske leksikon* <https://sml.snl.no/kommunelege>
- Bølstad, Jan. *Hjemmesykepleie: kommunehelsetjenestens grunnpilar* (Oslo: TANO, 1985).
- Deloitte, «Evaluering. Kontrollutvalg og kontrollutvalgsekretariat» <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/evaluering-av-kontrollutvalg-og-kontrollutvalgsekretariat/id2358421/>
- Det kongelige samferdselsdepartement. *Trafikksikkerhetsarbeid i fylkene*. Rundskriv 22. oktober 1975 (ref 6398/75-443.0).
- Edvardsen, Åsmund og Leif Kåre Helland. *Betaling for beboere i institusjon*. (Oslo: Kommuneforlaget, 1997).
- Fonnes, Ivar. *Arkivhåndboken* (Oslo: Kommuneforlaget 2008).
- Folkets brevskole. *Saksbehandleropplæring for teknisk sektor* (Oslo: Kommuneforlaget, 1990).
- Fløo, Ottar. *Enkeltvedtak: begrunnelse og klage: håndbok i saksbehandling* (Oslo: Kommuneforlaget, 1993).
- Friberg, Odd. *Arbeidsmiljøloven: Kommentarer til lov av 4. februar 1977 om arbeidsvern og arbeidsmiljølov m.v. med endringer ved lover av 3. juni 1977 nr. 52, 26. mai 1978 nr. 32, 13 juni 1980 nr. 37 og 39, 5. juni 1981 nr. 46, 26. mars 1982 nr. 5, 14. mai 1982 nr. 22, 11. juni 1982 nr. 52 og 17. desember 1982 nr. 91* (Oslo: Tanum-Norli, 1983).
- Frydenberg, Bernt. *Kommuneloven – førstehjelp for saksbehandlere* (Oslo: Kommuneforlaget, 1995).
- Halsaa, Beatrice. *Ingen heksekunst! Håndbok for kommunale Likestillingsutvalg* (Oslo: Kommuneforlaget, 1989).
- Heian, Frode. *Helsestasjonsboka* (Oslo: Kommuneforlaget, 1989).

- Hellandsvik, Paul og Nygård, Lars. *Grunnbok om kommunehelsetjenesten* (Oslo: Norske kommuners sentralforbund, 1987).
- Helsvig, Knut. *1814 – 2014 Kunnskapsdepartementets historie* (Oslo: Kunnskapsdepartementet, 2014). Interkommunalt arkiv i Hordaland. «Innføring av K-kodar i kommunen – Opplæringshefte» *Arkivjournalen* nr. 1 (1991).
- Interkommunalt arkiv i Hordaland. «Kurs i arkivplanlegging» *Arkivjournalen* nr. 2 (1993).
- Knoff, Richard H. *Psykologiske allmenntjenester: psykologarbeid i helsestasjon, skole og sosialkontor* (Universitetsforlaget, 1982).
- Kommunesektorens organisasjon. *Kommunenes personalhåndbok*. (Oslo: KF, 2020).
- Kommunal- og regionaldepartementet, «Sammendragsrapport. Evaluering av kommunale og regionale næringsfond» (2012). https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/krd/rapporter/rapporter_2012/sammendragsrapport_evaluering_kom_fond.pdf
- Lund, Bernt H. *Styringssystemet i Oslo kommune: Parlamentarisme og desentralisering* (Oslo: Kommuneforlaget, 1995).
- Mykland, Liv og Masdalen, Kjell-Olav. *Administrasjonshistorie og arkivkunnskap: kommunene* (Oslo: Universitetsforlaget AS, 1987).
- Nordbø, Børge, red. *Store norske leksikon* <https://snl.no/jordebok>
- Norske Kommuners Sentralforbund. *Voksenopplæring* (Oslo: Kommuneforlaget, 1979).
- Norske kommuners sentralforbund. *Håndbok – Sosialstyre* (Oslo: Kommuneforlaget, 1979).
- Norske Kommuners Sentralforbund. *Kulturstyre* (Oslo: Kyrkje- og undervisningsdepartementet, 1979).
- Norske kommuners sentralforbund. *Normalreglement for hovedutvalg i kommunene* (Oslo: Kommunalforlaget, 1980).
- Norske Kommuners Sentralforbund. *Kulturstyret og andre kommunale organ* (Oslo: Kommunalforlaget, 1981).
- Norske kommuners sentralforbund. *Håndbok. Administrasjonsutvalg* (Oslo: Kommuneforlaget 1982).
- Norske kommuners sentralforbund. *Håndbok – Hovedutvalg for teknisk sektor* (Oslo: Kommuneforlaget, 1983).
- Norske kommuners sentralforbund. *Håndbok – Hovedutvalg for teknisk sektor* (Oslo: Kommuneforlaget, 1987)
- Norske kommuners sentralforbund. *Håndbok – Hovedutvalg for kultur* (Oslo: Kommunalforlaget, 1987).
- Norske kommuners sentralforbund. *Normalreglement for hovedutvalg i kommunene* (Oslo: Kommuneforlaget, 1987).
- Norske kommuners sentralforbund. *Håndbok – Hovedutvalg for undervisning* (Oslo: Kommunalforlaget, 1987).
- Norske kommuners sentralforbund. *Ny nemndstruktur: temahefte til Håndbok – Kommunal virksomhet. En oppsummering av KT-rapport nr. 2/77, 2/78 og Normalreglement for hovedutvalg i kommunene* (Oslo: Kommuneforlaget, 1980).
- Norske kommuners sentralforbund. *Revurdering av nemndstrukturen i kommunene – et diskusjons grunnlag*. NKS-rapport nr. 2 1977 (Oslo: Kommuneforlaget 1980).
- Norske kommuners sentralforbund. *Kommunal barne- og ungdomspolitik* (Kommuneforlaget, 1983).
- Paulsen, Bård. *Ny lov om kommunehelsetjenesten* (Oslo: Kommunalforlaget, 1985).
- Pettersen, Gunnar, red. *Kommunale nemnder: val av nemnder: Rådmannsutvalgets register over*

kommuners valg til styrer, råd, utvalg m.v. (Oslo: Sem & Stenersen, 1967).

Pettersen, Gunnar. *Kommunale nemnder - valg av nemnder* (Oslo: Sem & Stenersen, 1972).

Rønnevik, Dag Helge, Braut, Geir Sverre og Pettersen, Betty. «Kommunelegene - fra dobbeltstemme til hviskelek?» *Utposten*, utgave 7-2019. https://www.utposten.no/journal/2019/7/m-1070/Kommunelegene_%E2%80%93fra_dobbelstemme_til_hviskelek

Trafikksikringsutvalet i Hordaland. *Skiping av kommunale trafikksikringsutval*. Rundskriv til kommunane i Hordaland 5. april 1974.

Sorkmo, Jørgen. *Statped : siste epoke i mer enn 100 års statlig spesialpedagogikk: en faktaframstilling* (Oslo: Utdanningsdirektoratet, 2011).

Sosialdepartementet. *Lov om sosial omsorg av 5. juni 1964: de enkelte paragrafer med merknader* (Oslo: Sosialdepartementet, 1980).

Sosialdepartementet. *Sosial trygghet i Norge* (Universitetsforlaget, 1978).

Schulze, E. og Ditlefsen, Johan L. *Bygningsloven og byggeforskriftene i praksis: oppslagsbok del III: kommentar til bygningsloven av 18. juni 1965* (Oslo: Tanum-Norli, 1973).

Søbye, Espen. «HVPU-reformen: intensjoner og forløp». *Samfunnsspeilet* 1994/1 (mars 1994).

Teigen, Håkon. *Effektar av den smale distriktspolitikken* (2003) www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/krd/rap/2003/0006/ddd/pdfv/177373-effektaravdensmaledistriktspolitikken.pdf

Thorshaug, K., Valenta M. og Berit Berg. «Bosetting av enslige voksne flyktninger» *NTNU Samfunns forskning AS* (2019).

Ungdom og fritid. *Kommunal veileder- i arbeidet med fritidsklubber og ungdomsshus*. (Ungdom og fritid, 2002, 2008).

Ånstad, Hans. *Psykologer i den kommunale helse- og sosialtjenesten: en utredning fra en arbeidsgruppe i Sosialdepartementet: avgitt Sosialdepartementet september 1988*. Forvaltningstjenestene (Statens trykningskontor, 1988).

Nettsider

Alstahaug kommune, «Reglement for naturressursutvalget» (vedtatt i kommunestyre 15.02.1999, sak 70/99).

Alstahaug kommune, «Samferdselsutvalget: Reglement for samferdsutvalget» <https://www.alstahaug.kommune.no/reglementer.415054.no.html>

Alver kommune «Bustad/bufellesskap» <https://www.alver.kommune.no/innhald/helse-sosial-og-omsorg/nedsett-funksjonsevne/omsorgsbustad/>

Alver kommune «Ergoterapi». <https://www.alver.kommune.no/innhald/helse-sosial-og-omsorg/fysioterapi-og-ergoterapi/sokje-ergoterapi/>

Alvdal kommune, «Arkivplan for Alvdal kommune» <https://docplayer.me/20932011-Arkivplan-alvdal-kommune-2008.html>

Arbeidstilsynet, «§ 13-1. Plikt til å knytte bedrifhelsetjeneste til virksomheten» <https://www.arbeidstilsynet.no/regelverk/forskrifter/forskrift-om-organisering-ledelse-og-medvirkning/13/13-1/>

Arendal kommune, «Eiendomsskattevedtekter» (vedtatt i Arendal bysture 23. juni 2022) <https://www.arendal.kommune.no/tjenester/plan-bygg-og-eiendom/eiendomsskatt/eiendomsskatt-vedtekter/>

Asker kommune, «Råd for personer med funksjonsnedsettelse» www.aker.kommune.no/politikk/politisk-styring/rad-forpersoner-med-funksjonsnedsettelse/

Asker kommune, «Eierskapsmelding. Del 1 – Generelle prinsipper» (vedtatt av kommunestyret i Asker kommune 10. november 2020) <https://www.aker.kommune.no/globalassets/om-aker-kommune/eierstyring/eierskapsmelding--del-i--aker-kommune--2020-2024.pdf>

Bergen kommune, «Kommunalt råd for funksjonshemmede» www.bergen.kommune.no/omkommunen/avdelinger/kommunalt-rad-forfunksjonshemmede

Bergen kommune, «Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)» <https://www.bergen.kommune.no/innbyggerhjelpen/skole/grunnskole/spesialpedagogisk-tilbud/pedagogisk-psykologisk-tjeneste-ppt>

Bergen kommune, «Om utvalg for helse og sosial» <https://www.bergen.kommune.no/politikk/bystyret/bystyreutvalgene/utvalg-for-helse-og-sosial>

Bergen kommune, «Forretningsutvalget» <https://www.bergen.kommune.no/politikk/bystyret/andre-utvalg/forretningsutvalget>

Bergen kommune, «Helsestasjon- og skolehelsetjenesten – et gratis tilbud» <https://www.bergen.kommune.no/innbyggerhjelpen/barn-og-familie/helsetjenester-for-barn-og-unge/helsestasjon/helsestasjon-og-skolehelsetjenesten-et-gratis-tilbud>

Bergen kommune, «Psykiske helsetjenester i kommunen» <https://www.bergen.kommune.no/innbyggerhjelpen/helse-og-omsorg/psykisk-helse/psykisk-helsehjelp/psykiske-helsetjenester-i-kommunen>

Bergen kommune, «Ergo- og fysioterapi» <https://www.bergen.kommune.no/innbyggerhjelpen/helse-og-omsorg/helsetjenester/ergoog-fysioterapi/ergoog-fysioterapi>

Bergen kommune, «Barnevernet» <https://www.bergen.kommune.no/innbyggerhjelpen/helse-og-omsorg/barnevern-og-foreldrestotte/barnevern/barnevernet>

Bodø kommune, «Flyktningkontoret» <https://bodo.kommune.no/flyktningkontoret/>

Bodø kommune, «Flerkulturelt råd» <https://bodo.kommune.no/flerkulturelt-raad/>

Bodø kommune, «Logoped». <https://bodo.kommune.no/logoped/>

Bodø kommune, «Utekontakten» <https://bodo.kommune.no/helse-og-velferd/utekontakten/>

Bufdir, «Organisering og oppgaver» https://www.bufdir.no/Barnevern/Om_barnevernet/Organisering_og_oppgaver/

Bufdir, «Ungdomsråd – ein rettleiar» <https://ny.bufdir.no/fagstotte/produkter/ungdomsrad/#heading-contentlink-115191>

Bærum kommune, «Eierutvalget.» <https://www.baerum.kommune.no/politikk-og-samfunn/politikk/rad-og-utvalg/eierutvalget/>

Bærum kommune, «Hovedutvalg for miljø, idrett og kultur» <https://www.baerum.kommune.no/politikk-og-samfunn/politikk/hovedutvalg/hovedutvalg-miljo-idrett-og-kultur/>

Bærum kommune, «Utekontakten» <https://www.baerum.kommune.no/tjenester/sosiale-tjenester-og-barnevern/utekontakten/>

Davidson, Knut. «Helsestasjons- og skolehelsetjenesten». Lovdata (2014). https://lovdata.no/artikkel/helsestasjons-_og_skolehelsetjenesten/1290

Elverum kommune, «Hjemmesykepleie» <https://www.elverum.kommune.no/helse-og-omsorg/hjemmebaserte-tjenester/hjemmesykepleie>

Fauske kommune, «Hvem sitter i de ulike utvalgene?» <https://www.fauske.kommune.no/hvem-sitter-i-de-ulike-utvalgene.501861.no.html?showtipform=2>

Flakstad kommune «Hjemmesykepleie» <https://flakstad.kommune.no/helse-omsorg-og-barnevern/pleie-og-omsorg/hjemmetjeneste/helsehjelp-i-hjemmet/>

Ibestad kommune, «Mandat for Samferdselsutvalget i Ibestad kommune» <https://www.ibestad.kommune.no/samferdselsutvalget.510265.no.htm>

Gjøvik kommune, «Politisk delegeringsreglement 2021–2024» https://www.gjovik.kommune.no/_f/p2/id57a1b77-c210-4038-912a-29af12310eb6/politisk-delegeringsreglement.pdf

Harstad kommune, «Bedriftshelsetjeneste for Harstad kommune» <https://harstad.kommune.no/eknet/docs/pub/DOK02570.pdf>

Heim kommune, «Kommunepsykolog» <https://www.heim.kommune.no/kommunepsykolog.536577.no.html>

Helsedirektoratet, «Legevakt og legevaktssentral» <https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/legevakt-og-legevaktssentral>

Helse Norge, «Behandling hos logoped eller audiopedagog». <https://www.helsenorge.no/beredning/behandling-hos-logoped-eller-audiopedagog/>

Holmestrand kommune, «Kommuneskog» <https://holmestrand.kommune.no/innbyggerhjelpen/landbruk-naringsliv-og-samfunnsutvikling/landbruk/kommuneskog/>

Husbanken, «Boligsosialt arbeid» <https://www.husbanken.no/boligsosialt-arbeid/>

Johansen, Bjørg, «Samfunnsmedisin og Kommuneoverlege», *Målselv kommune* <https://www.malselv.kommune.no/samfunnsmedisin-og-kommuneoverlege.489930.no.html>

Karmøy Kommune, «Om barneverntjenesten» <https://www.karmoy.kommune.no/helse-og-omsorg/barnevern/om-barnevern/>

Kommunesektorens organisasjon «Frivillig for kommunene å bosette flyktninger» (2015) <https://www.ks.no/fagomrader/innvandring-og-integrering/flyktninger/frivillig-for-kommunene-a-bosette-flyktninger/>

KommunalRapport, «Småkommuner mister lokale skatteutvalg» <https://www.kommunal-rapport.no/administrasjon/smakommuner-mister-lokale-skatteutvalg/71699!/>

KommunalRapport, «Skatteutvalg fjernet i stillhet.» www.kommunal-rapport.no/oekonomi/skatteutvalg-fjernet-i-stillhet/63504!/

Kongsberg kommune, «Reglement for hovedutvalg» <https://www.kongsberg.kommune.no/globalassets/dokumenter/12politikk-og-innsyn/politiske-reglementer/191014reglement-for-hovedutvalg.pdf>

Larvik kommune, «Innvandrerrådet» <https://www.larvik.kommune.no/politikk/slik-styres-larvik/innvandrerradet/>

Levanger kommune, «Reglement for plan- og utviklingsutvalget» https://www.levanger.kommune.no/Global/dokumenter/reglement_plan_og_utviklingsutvalget.pdf

Lunner kommune, «Reglement for Plan- og utviklingsutvalget» <https://lunner.kommune.no/getfile.php/4733778.2256.mnpaazmntjkqa/Reglement+for+plan+og+utviklingsutvalget.pdf>

Lørenskog kommune, «Politiske utvalg og folkevalgte» <https://www.lorenskog.kommune.no/politikk-og-medvirkning/politiske-utvalg-og-folkevalgte/politiske-utvalg-og-folkevalgte/>

Lørenskog kommune, «Utekontakten i Lørenskog kommune» <https://www.lorenskog.kommune.no/tjenester/barnehage-og-skole/utekontakten/>

Midt-Telemark kommune, «Bedriftshelsetjeneste i Midt-Telemark kommune» <https://midt-telemark.kommune.no/for-ansatte/informasjon-for-ansatte/helse-trening-og-inkludering/bedriftshelsetjenesten/>

Moss kommune, «Eierskapsmelding Moss kommune» https://assets.ctfassets.net/hmvy41h77n98/450DqjXSV32WhSv2hKDCEL/d5e7d05ff6e99910f424a4afd30ed4c8/Eierskapsmelding_Moss_kommune.pdf

Moss kommune, «Psykisk helse» <https://www.moss.kommune.no/alle-tjenester/helse-omsorg-og-mestring/helsetjenester/psykisk-helse/behov-for-psykiske-helsetjenester/>

Narvik kommune, «Hovedutvalg plan og utvikling 2019–2023» <https://www.narvik.kommune.no/politikk/slik-styres-narvik/hovedutvalg-plan-og-utvikling/>

Namsos kommune, «Ungdomsrådet» <https://namsos.kommune.no/tjenester/politikk-og-organisasjon/politikk/politiske-rad-og-utvalg/ungdomsrad/>

NAV, Organisering av NAV-kontoret. » www.nav.no/no/nav-og-samfunn/om-nav/fakta-om-nav/partnerskapet-i-nav/organisering-avnav-kontoret

Nesodden kommune, «Kommunalområdet helse, omsorg og sosial» <https://www.nesodden.kommune.no/om-kommunen/kommunedirektor-og-ledergruppe/helse-omsorg-og-sosial/>

Nordre Follo kommune, «Utekontakten» <https://www.nordrefollo.kommune.no/tjenester/kultur-idrett-og-fritid/utekontakten/>

Notodden kommune, «Eiendomsskattekontoret» <https://www.notodden.kommune.no/artikkel/eiendomsskattekontoret>

Oslo kommune, «Reglement for forretningsutvalget» <https://www.oslo.kommune.no/politikk/reglement/reglement-for-forretningsutvalget/#gref>

Oslo kommune, «Samferdsels- og miljøutvalget» <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/politikk/bystyret/bystyrets-utvalg/samferdsels-og-miljoutvalget/#gref>

Oslo kommune, «Rådet for flerkulturelle minoriteter i Oslo» <https://www.oslo.kommune.no/politikk/sentrale-rad/radet-for-flerkulturelle-minoriteter/#gref>

Rakkestad kommune, «Kommuneskogen» <https://www.rakkestad.kommune.no/kommuneskogen.176925.no.html>

Regjeringen, «Veiledning om intern klage i kommuner og fylkeskommuner» <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/rundskriv-h-1294/id272435/>

Regjeringen, «Valg av eldreråd» <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommunalrett-og-kommunal-inndeling/veileder-for-eldrerad/valg-av-eldrerad/id2666686/>

Regjeringen, «Hvordan eldreråd arbeider» <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommunalrett-og-kommunal-inndeling/veileder-for-eldrerad/hvordan-rad-et-arbeider/id2666688/>

Regjeringen, «Hva er eldreråd?» <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommunalrett-og-kommunal-inndeling/veileder-for-eldrerad/hva-er-et-eldrerad/id2666685/>

Regjeringen, «Bakgrunnen for Nav-reformen» www.regjeringen.no/no/tema/pensjon-trygd-og-sosiale-tjenester/navreformen/Bakgrunnen-for-NAV-reformen/id606533/

Regjeringen, «Arbeids- og velferdsetaten (NAV)» www.regjeringen.no/no/dep/asd/om-arbeids-og-sosialdepartementet/etatstyring/underliggende-etater/arbeids_og_velferdsetaten/id1511/

Regjeringen, «Råd for personer med nedsatt funksjonsevne» <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommunestruktur/Verktoy/lokaldemokrativeilederen/kommunen-og-innbyggerne/rad-for-personer-med-nedsatt-funksjonsevne/id2425376/>

Regjeringen, «Råd for funksjonshemmede» www.regjeringen.no/no/dokumenter/i-0975-b-rad-for-funksjonshemmede/id87549/#hov2

Regjeringen, «Pedagogisk-psykologisk tjeneste» <https://www.regjeringen.no/no/tema/utdanning/grunnopplaring/artikler/pedagogisk-psykologisk-tjeneste-/id699010/>

Regjeringen, «Evalueringsrapport av fastlegeordningen. EY og Vista Analyse» <https://www.regjeringen.no/contentassets/7cd212bf5f0642c1a5d0d480f0923e6d/evalueringsrapport-av-fastlegeordningen-sluttrapport-fra-ey-og-vista-analyse.pdf>

Regjeringen, «Lokaldemokrati i et flerkulturelt samfunn» <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommunestruktur/Verktoy/lokaldemokrativeilederen/kommunen-og-innbyggerne/lokaldemokrati-i-et-flerkulturelt-samfunn/id2425533/>

Regjeringen, «Samhandlingsreformen – informasjon om ikraftsetting av lov om kommunale helse- og omsorgstjenester» (2011) https://www.regjeringen.no/no/dokument/dep/hod/anbud-konsesjoner-og-brev/brev/utvalgte_brev/2011/samhandlingsreformen--informasjon-om-ik/id667798/

Regjeringen, «Legevakt og akuttmedisin» <https://www.regjeringen.no/no/tema/helse-og-omsorg/helse-og-omsorgstjenester-i-kommunene/innsikt/legevakt-og-akuttmedisin/id441858/>

Regjeringen, «Ungdomsråd» <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommunestruktur/Verktoy/lokaldemokrativeilederen/kommunen-og-innbyggerne/ungdomsrad/id2425384/>

Rælingen kommune, «Søke bolig, helse og omsorgstjenester» <https://www.ralingen.kommune.no/tjenestekontoret-for-helse-og-omsorg.296140.no.html>

Sandefjord kommune, «Hjemmesykepleie og hjemmehjelp» <https://www.sandefjord.kommune.no/helse-sosial-og-omsorg/helse-og-omsorg/Hjemmesykepleie-og-hjemmehjelp/#heading-h3-3>

Sandefjord kommune «Reglement for Hovedutvalg for kultur, idrett og fritid» (vedtatt i Sandefjord kommunestyre 22.10.2019) <https://www.sandefjord.kommune.no/globalassets/politikk/reglementer-fra-2021/reglement-hovedutvalg-for-kultur-idrett-og-fritid-kst-22.10.2019.pdf>

Skatteetaten, «Lemping av skatter og avgifter av hensyn til skyldneren» www.skatteetaten.no/contentassets/ae39b0e1cb474b9bbd703cef27233289/081219_rev_av_melding_om_lempning_paa_billighetsgrunnlag_endelig_ersjon.pdf

Steinskjer kommune, «Reglementer for kommunestyre, formannskap, råd og utvalg» (vedtatt i nye kommunestyre 02.10.2019). <https://www.steinkjer.kommune.no/reglement.464135.no.html>

Steinkjer kommuneskoger, «Om foretaket» <https://www.steinkjer-kommuneskoger.no/om-foretaket.83093.no.html>

Stigen, I. «Hvorfor politiske utvalg og komiteer under kommunestyret» (2018) www.regjeringen.no/contentassets/b322c5fc5c444c16830f048b488cb831/notat-utvalg-og-komiteer-underkommunestyret.pdf

Time kommune, «Ungdomsrådet i Time kommune» <https://www.time.kommune.no/politikk/nemnder-rad-og-utval/ungdomsradet/>

Toppe, Kjersti og Kari Anne Bøkestad. «Representantforslag 21 S Dokument 8: 261 S (2020-2021)», *Stortinget*.

Tromsø kommune, «Reglement for forretningsutvalget» <http://img8.custompublish.com/getfile.php/1905241.1308.csasdytav/reglement+for+forretningsutvalget.pdf?return=www.tromso.kommune.no>

Tromsø kommune «Utekontakten» <https://tromso.kommune.no/helse-og-omsorg/barn-unge-og-familie/utekontakten>

Trondheim kommune, «Psykisk helse» <https://www.trondheim.kommune.no/psykisk-helse/>

Tønsberg kommune, «Logopedtjenesten for barn og ungdom». <https://www.tonsberg.kommune.no/tjenester/barnehage-og-skole/ppt/logopedtjenesten/>

UiT Norges arktiske universitet, «Flyktningkonsulent» https://uit.no/utdanning/yrker/yrke?p_document_id=302581

Utdanningsdirektoratet, «Kulturskolen» <https://www.udir.no/utdanningslopet/kulturskolen/>

Vestre Toten kommune, «Fysio- og ergoterapitjenesten i Vestre Toten kommune» <https://www.vestre-toten.kommune.no/helse-og-omsorg/helse-og-omsorg-vestre-toten-kommune/fysio-og-ergoterapitjenesten-i-vestre-toten-kommune/>

Øygarden kommune, «Bustad» <https://www.oygarden.kommune.no/tjenester/helse-omsorg-og-velferd/bustad/>

Øygarden kommune, «Kommunepsykolog for barn og unge» <https://www.heim.kommune.no/kommunepsykolog.536577.no.html>

Øygarden kommune, «Logoped». <https://www.oygarden.kommune.no/tjenester/skule-og-sfo/skule/skuleoversikt/vaksenopplaring/logoped/>

Norges offentlige utredninger

NOU 1974: 60. *Ansattes medbestemmelse i offentlig virksomhet*. Universitetsforlaget.

NOU 1975: 63. *Stiftelser og omdanning*. Universitetsforlaget.

NOU 1980: 37. *Oppsøkende barne- og ungdomsarbeid*. Universitetsforlaget.

NOU 1982: 38. *Nemnder på kommuneplan*. Universitetsforlaget.

NOU 1983: 4. *Pedagogisk-psykologisk rådgivningstjeneste*. Universitetsforlaget.

NOU 1984: 21-A. *Statlig næringsstøtte i distriktene*. Universitetsforlaget.

NOU 1995: 15. *Et apparat for likestilling*. Statens forvaltningstjeneste, Seksjon statens trykning.

NOU 1996: 20. *Ny lov om eiendomsskatt*. Statens forvaltningstjeneste, Seksjon statens trykning.

NOU 1998: 9 *Hvis det haster...Faglige krav til akuttmedisinsk beredskap*. Statens forvaltningstjeneste, Seksjon statens trykning.

NOU 2007: 11. *Studieforbund – læring for livet*. Departementets servicesenter, Informasjonsforvaltning.

NOU 2009: 18. *Rett til læring*. Departementets servicesenter, Informasjonsforvaltning.

NOU 2016: 16. *Ny barnevernslov – Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse*. Departementets sikkerhets- og serviceorganisasjon, Informasjonsforvaltning.

NOU 2019: 5. *Ny forvaltningslov: lov om saksbehandlingen i offentlig forvaltning*. Departementets sikkerhets- og serviceorganisasjon, Teknisk redaksjon.

Odelstinget

Ot.prp. nr. 44 (1991-1992). *Om lov om barnevernstjenester (barnevernloven)*.

Ot.prp. nr. 59 (1992-93). *Om tilpasning av særlovgivningen til ny kommunelov*.

Ot.prp. nr. 68 (1990-1991). *Om lov om kommunale og fylkeskommunale eldreråd*.

Innst. O. nr. 130 (2004-2005). *Instilling fra finanskomiteen om lov om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven)*.

Ot.ptp. nr. 95 (2005-2006). *Om lov om endringer i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkekommuner (interkommunalt samarbeid)*.

Stortingsproposisjoner

St.prp nr. 92 (1964-1965) *Om voksenopplæring*.

St. Meld. nr. 50 (1993-1994). *Samarbeid og styring. Mål og virkemidler for en bedre helsetjeneste* Oslo: Sosial- og helsedepartementet.

St.meld. nr. 17 (1996-1997). *Om innvandring og det flerkulturelle Norge*. Oslo: Kommunal og distriktsdepartementet.

St. Meld nr. 25 (1996-1997). *Åpenhet og helhet. Om psykiske lidelser og tjenestetilbudene*. Oslo: Sosial- og helsedepartementet.

St.meld. nr. 23 (1997-1998). *Om opplæring for barn, unge og voksne med særskilte behov*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.

St.meld. nr. 14 (2002-2003). *St. meld.nr.13. Samordning av Aetat, trygdeetaten og sosialtjenesten. Tilråding fra Sosialdepartementet av 13. desember 2002, godkjent i statsråd same dag*. Oslo: Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

St.meld. nr. 39 (2002-2003). *Ei blot til Lyst*. Oslo: Utdannings- og forskningsdepartementet.

St.meld nr.47 (2008-2009). *Samhandlingsreformen. Rett behandling – på rett sted – til rett tid*. Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet.

www.ikah.no
Kalfarveien 82, 5022 Bergen
telf.: 55 30 60 90
e-post: post@ikah.no
facebook.com/ikahordaland
Instagram: @ikahordaland